Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 593 | ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1885 (Ն. Տ.) 4 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1886 | 28 ՐԷՊԻ ԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1303

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونکیان خاننده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

es annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY
Karakeuy, Déirmén han.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արծաթ 200
» » Վեցամսեայ » » 100
» » Եռամսեայ » » 50
Գաւառաց » եւ տեղական Թղթատարով՝ տարեկան » » 240
Գաւառաց համար եւ տեղական Թղթատարով՝ վեցամսեայ » » 120
Օտար երկիրներ, տարեկան ֆրանք 56
» վեցամսեայ » 28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ծանրոց ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է ։ Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չ'տրուիր ։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ Կ'ԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ԻՍԴԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
Գործակալութեան [illegible], Գարա-քէօյ, Տէյիրմէն-խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՇԱԲԱԹ, 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՒՈՂՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ՊԱՇՏԱՄԱՆ

Ամեն երկրաց մէջ ուր խորհրդարանական դրութիւն կայ, խնդիր մ'եղած է թէ, Երեսփոխան մը քանի տարւոյ համար պէտք է ընտրուի ։ Անգլիոյ մէջ, մեծ Յեղափոխութենէն ետքն, իբր 200 տարի առաջ, երբ Հանովրի արքայական Գերդաստանը կոչուեցաւ ի Գահ Մեծին Բրիտանիոյ, որոշուեցաւ թէ Երեսփոխան մը եօթն տարի պաշտօն վարէ ։ Երեսփոխանութիւն մը կազմուելէն յետոյ, եթէ աւելի կանուխ չլուծուի Կառավարութեան տնօրինութեամբ, եօթն տարիէ աւելի չկարենայ մնալ, և առ նուազն եօթն տարին անգամ մը ժողովուրդն առիթ ունենայ Կառավարութեան ընթացքին վրայ իւր կարծիքն յայտնելու՝ ընտրութեամբ նոր Երեսփոխանութեան մը։ Այս դրութիւն ի սկզբան դժգոհութիւն պատճառեց Ազատականներուն և արքայական Գերդաստանի հակառակորդներուն ։ ԺԸ դարու առաջին կիսուն մէջ շատ վէճեր եղան այս մասին ։ Եօթնամեայ դրութիւնը կը պաշտպանուէր իբրև բարւոքում նախկին դրութեանց վրայ. զի յառաջագոյն Թագաւորին կամքէն կախեալ էր մի քանի ամիսէն լուծել Խորհրդարանը, կամ իւր գործին յարմարող Խորհրդարան մը պահել մինչև իւր կենաց վերջը ։

1832ին Անգլիա կատարեց իւր խորհրդարանական առաջին և մեծ բարենորոգում ։ Մինչև յայն թուական, Արմատականք անդադար կը պահանջէին դեղչել երեսփոխանական պաշտաման տեւողութիւնը ։ Բայց 1832ի բարենորոգումը չդպաւ եօթնամեայ դրութեան, որ է այժմեան դրութիւնն յԱնգլիա ։ Անգլիացիք գրաւոր Սահմանադրութիւն չունին, և նախընթաց օրինակներուն հետեւելով կը կարգադրեն ամեն խնդիր, աւելի դիւրաւ քան ուրիշ ազգեր իրենց լաւ գրուած Սահմանադրութեամբք ։ Այս երկու դարուց նախընթաց օրինակներուն հետեւելով, Անգլիացիք որոշած են թէ հարկ չկայ որ Խորհրդարան մը ճշդիւ 7 տարի տեւէ. այլ առ առաւելն վեց հատ տարեկան նստաշրջան ունենայ, և եօթներորդին մէջ լուծուի ։ Այս է ուրեմն օրէնքն, և երկուքին մեծ կուսակցութիւնք գոհ են ։

Հակառակ Անգլիոյ օրինակին, ազատական ազգերն երեսփոխանական պաշտաման վեց կամ եօթն տարւոյ տեւողութիւնն անհաշտ կը նկատեն հանրապետական գաղափարաց հետ։ Պէտք չէ որ Երեսփոխանք, ժողովրդեան ներկայացուցիչք, վեց կամ եօթն տարի անհաղորդ մնան ժողովրդեան հետ ։ Ընտրութիւն մը ուղղակի հաղորդակցութիւն մը կը հաստատէ ի մէջ ժողովրդեան և Երեսփոխանութեան ։ Որչափ ստէպ կատարուին Ընտրութիւնք, նո՛յնչափ ժողովրդական կը լինի Երեսփոխանութիւնը. նո՛յնչափ ուղղակի կը լսուի Ժողովրդեան ձայնը Վարչութեան ուղղութեանը վրայ։

Չափաւոր Ազատականք կամ Պահպանողականք կը պատասխանեն առ այս թէ, երեսփոխանական պաշտաման կարճ տեւողութիւն մը սահմանել ո՛չ Երեսփոխանութեան ո՛չ ալ Կառավարութեան թոյլ կուտայ երկար և հիմնաւոր աշխատութեան մը ձեռնարկել, կամ շարունակեալ քաղաքականութիւն մ'ի գործ դնել ի շահ երկրին ։ Երեսփոխանութիւն և Կառավարութիւն, վաղուան համար անստոյգ, օրն օրին ապրիլ կը պարտաւորին ։ Ժողովրդեան միջամտութիւնն աւելնալով, վարչական դրութիւնն և Պետութեան աշխարհավարութիւնը տեւական և հիմնաւոր հանգամանք մը չեն կրնար ստանալ։ Գործերը կանգ կառնուն և կը վըտանգին խորհրդարանական, կուսակցական և կառավարական յաճախակի փոփոխութեամբք ։

Երանի՛ այն ազգին որ քաղաքականութիւն չունի ։ Անոր համար լոկ ճաշակի խնդիր մ'է երեսփոխանական պաշտաման երկարութիւնը կամ կարճութիւնն։ Իւր Երեսփոխանք Սահմանադրութեան հետ պաշտօն կ'առնուն, և բազումք ի նոցանէ մինչև իրենց կենաց վերջն Երեսփոխան կրնան մընալ. զի նոր ընտրութեամբ մը պարտաւորուած չեն համար տալ ընտրողներուն ։ Եւրոպացի ազգերու համար, սակայն, կենսական խնդիր մ'է այս, և ամեն ազգ իւր քաղաքական դրութեան պահանջմանց համաձայն լուծում մը տուած է անոր։ Անգլիա 6—7 տարի սահմանած է. Ֆրանսա՝ 4 տարի. Միացեալ Նահանգք՝ 4 տարի. Պելճիա՝ 4 տարի. Աւստրիա՝ 4 տարի. Հունգարիա՝ 3 տարի. Գերմանիա՝ 3 տարի, ևայլն ։

Երեսփոխանական պաշտաման տեւողութեան խնդիրը վերջերս միանգամայն երկու Խորհրդարաններու մէջ յուզուեցաւ ։ Ի Գերմանիա, Կայսերական Խորհրդարանին մէջ երկու հակառակ կուսակցութիւնք ներհակ իմաստով առաջարկներ մատուցին արդի դրութեան փոփոխման համար։ Գերմանիոյ Պահպանողականք կը բաղձան սեղմել ընդհանուր ընտրողաց ուղղակի միջամտութիւնը Կայսրութեան աշխարհավարութեան. ուստի առաջարկեցին որ եռամեայ պաշտօնավարութիւնը վերածուի հինգ տարւոյ ։ Ազատականք, ընդհակառակն, կ'ուզեն վարժեցնել ընտրողներն ըստ կարի յաճախագոյնս ի կիր արկանելու իրենց քաղաքական իրաւունքներն, և հետեւապէս առաջարկեցին երկու տարւոյ իջեցնել երեսփոխանական պաշտաման տեւողութիւնը ։ Նաև, պահանջեցին որ Կայսերական իշխանութիւնն արտօնութիւն չունենայ հինգ տարիէն առաջ լուծելու Խորհրդարան մը ։

Այս վիճաբանութեան ներքեւ, կար գլխաւորապէս վստահութեան կամ անվստահութեան խնդիրը Պիզմարք Իշխանի անձին վրայ, որ երկաթեայ ձեռքը շատ ծանր կը կշռէ խորհրդարանական օրինաց ու սովորութեանց ազատ կիրառութեան վրայ ի Գերմանիա ։ Այս վստահութեան խնդրոյն համեմատ նկատեցին զանազան երեսփոխանական կուսակցութիւնք պաշտաման տեւողութեան խնդիրն։ Այսպէս, մինչ Աջակողմն և Ազգային-Ազատականք կոչուած Չափաւոր Պահպանողականները կը խնդրէին հինգ տարի սահմանել, որպէս զի Պիզմարք Իշխանին կառավարութիւնն աւելի եւս ունենայ գործողութեան ազատութիւն, և ժողովուրդը շատ չխառնուի Երկաթեայ Նախարարապետին ո՛չ արտաքին ո՛չ իսկ ներքին աշխարհավարութեան, միւս կողմէ հնգամեայ պաշտօնավարութեան կը հակառակէին ո՛չ միայն Յառաջդիմականք կամ Ազատականք և Ընկերվարականք, որք սկզբունքով ընդդէմ են երեսփոխանական պաշտօնավարութեան երկարութեան, այլ նաև Կաթոլիկները, կղերական կուսակցութեան պետ Պ. Վինտհորստի բերնով, որ՝ թէև ըսկզբամբք պահպանողական՝ բացարձակապէս կը մերժէր դրութիւն մը, որուն համեմատ գերմանացի ժողովուրդը փոխանակ երեք տարւոյ՝ միայն հինգ տարին անգամ մը առիթ պիտի ունենար կարծիք յայտնելու Պիզմարք Իշխանին քաղաքականութեան վրայ ։ Պիզմարք Իշխանը բարեկամ չէ խորհրդարանական սովորութեանց ։ Բանիցս Խորհրդարանին մէջ Երեսփոխանաց երեսն ի վեր ըսաւ թէ իրենց բանախօսութիւններն անկարեւոր շաղակրատութիւններ կը համարի ։ Երկաթեայ Նախարարապետն, հետեւապէս, շատ գոհ պիտի լինի եթէ ժողովուրդն ըստ կարի քիչ խառնուի Տէրութեան աշխարհավարութեան, և թէպէտ բան մը չըսաւ այս առթիւ, բայց անշուշտ նախամեծար կը համարէր որ Երեսփոխանութիւնն ընտրուի հինգ տարւոյ համար, քան երեք տարւոյ համար միայն ։ Դժբախտաբար, Պիզմարք Իշխանն Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ մեծամասնութիւն չի կրնար ունենալ բայց եթէ օժանդակութեամբ Պ. Վինտհորստի կուսակցութեան։ Եւ այս կուսակցութիւն մերժած լինելով հնգամեայ դրութեան առաջարկը, կ'երեւի թէ փոփոխութիւն չպիտի լինի Գերմանիոյ արդի դրութեան մէջ ի մասին տեւողութեան երեսփոխանական պաշտաման ։

Մինչ Գերմանիոյ մէջ Պահպանողականներն էին որ կը խնդրէին երկարել երեսփոխանական պաշտօնավարութիւնը, նոյն պահուն նոյն խնդիր կը յուզուէր Հունգարիոյ Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ, ուր Ազատական կուսակցութեան պետը, նախարարապետ Պ. Թիսա, կ'առաջարկէր երեք տարիէն հինգ տարւոյ բարձրացնել անդամոց պաշտօնավարութիւնն ։ Այս առաջարկ ընդունուեցաւ թէթեւ ընդդիմաբանութենէ մը ետքը ։ Հունգարիա տասն տարիէ հետէ կը կառավարուի մի և նոյն ազատական նախարարութեամբ, որ ծայրայեղ չէ, և որ Արեւելեան Եւրոպիոյ կուսակցութեանց հետ բաղդատմամբ՝ կրնայ համարուիլ չափաւոր պահպանողական։ Հունգարիոյ արդի Նախարարութեան օրով չորս անգամ ընդհանուր ընտրութիւնք կատարուած են, և ամեն անգամուն Պ. Թիսա ժողովրդային վստահութեան մեծագոյն գրաւական մը ստացած է ։ Հունգարիա այսպէս քաղաքական հաստատութիւն մը գտած լինելով, սիրով յանձն կ'առնու դրութիւն մը, որ նուիրագործութիւն մը պիտի տայ այդ հաստատութեան. զի որչափ երկար է Երեսփոխանութեան պաշտօնավարութիւնը, նոյնչափ յոյս կայ թէ երկարատեւ լինի նախարարութեան մը գոյութիւնը ։ Նմանօրինակ պատճառաւ մը, Անգլիացիք գոհ են եօթնամեայ դրութենէն. զի Անգլիան կառավարող երկու մեծ կուսակցութիւնք Պետութեան հիմնական շահուց վրայ համամիտ են, և երկիրը վստահաբար կրնայ դիտել Նախարարութիւն մը որ 5—6 տարի պաշտօն վարէ անխափան ։ Բայց Ֆրանսացիք աւելի շուտով կարծիք կը փոխեն, և չորս տարի առաջ ստուար մեծամասնութեամբ Հանրապետականներուն ոյժ տալէ յետոյ, այս տարի զգալապէս տկարացուցին Հանրապետութիւնն, և ա՛յնչափ ուժովցուցին Միապետականներն, որ այսօր ո՛չ միայն Ֆրանսացի Միապետականք այլ նաև օտարազգի չէզոք դիտողներ անհաւանական չեն համարիր որ Ֆրանսա վերստին Միապետութիւն ընդունի մի քանի տարիէն ։ Միւս կողմէ, Գերմանիոյ մէջ Կայսրութեան վերահաստատման պահուն յօրինեալ Սահմանադրութիւնն երեք տարի կը սահմանէր Կայսրութեան ամեն մասանց ներկայացուցիչ ժողովոյն անդամութեան համար. զի Տէրութիւնը նոր կազմակերպութիւն մը կը ստանար, և բացայայտ պէտք մը կար ըստ կարի ստէպ ժողովրդեան կարծիքն առնլու նորա ուղղութեան վրայ։

Այսպէս ահա, քաղաքակիրթ մեծ ազգերն իրենց Երեսփոխանաց պաշտօնավարութեան տեւողութիւնն որոշած են իւրաքանչիւրն իրեն յատուկ պիտոյից ու պայմանաց համեմատ. մինչ Եւրոպիոյ երկրորդական ազգերն ընդհանրապէս շատացած են այս կամ այն մեծ ազգին օրինակին հետեւելով այս նկատմամբ ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ. Աւստրիոյ և Հունգարիոյ պատուիրակներէն բաղկացեալ մաքսային խորհուրդն, որ Բէչդա գումարուած էր վերջերս, չկրցաւ համաձայնիլ ։ Պատուիրակները պիտի բանակցէին Ռումանիոյ հետ կնքելի առեւտրական դաշնագրոյն վրայ. բայց սկզբանց վրայ համաձայնած չլինելով, բան մը չկրցին ընել։ Աւստրիոյ պատուիրակներն յոյժ բարձր մաքսեր առաջարկեցին զանազան կերպասներու վրայ, որպէս զի Աւստրիոյ ճարտարագործութիւնք պաշտպանուին ընդդէմ օտար մրցման. իսկ մաճառ պատուիրակները պահանջեցին մաքսերը բարձրացնել արմտեաց վրայ միայն։ Հունգարիա գլխաւորապէս հողագործ երկիր մը լինելով, մաճառ պատուիրակներն ամեն բանէ աւելի հողագործական բերքերու համար պաշտպանութիւն կը խնդրեն. մինչ Աւստրիացիք կը փափաքին ըստ կարի աժան արմտիք գնել, և հետեւապէս, չեն ընդունիր որ օտար երկիրներէ բերուած արմտիք ծանր մաքս վճարեն։ Այս պայմանաց մէջ, պատուիրակները ձեռնունայն ետ դարձան Բէչդայի ժողովէն ։

* * *

—1885 դեկտ. 1ին վերջացող 12 ամսոց մէջ, յԱւստրիա-Հունգարիա, Թղթատանց յանձնուած են 551,933,265 նամակներ ։ Յանձնուած հեռագրաց թիւն է 6,683,322. և Թղթատարի միջոցաւ փոխադրուած լրագրաց թիւն՝ 85,318,000։ Այս վիճակագիրք, ըստ ընդհանուր վկայութեան, նշանաւոր յառաջդիմութիւն կը ցուցնեն նախկին տարւոց վրայ, մինչ Աւստրո-Հունգարիոյ զանազան մասերը, մանաւանդ ոչ-գերման կարգ մը գաւառք կրթութեան մասին յետնեալ վիճակ մ'ունին ։

* * *

—Աւստրիոյ հանրային կրթութեան նոր նախարարը, Տոքթ. Կաւչ, արգիլեց դպրոցներու մէջ գործածել քառակուսի կամ տրամանկիւն գծեալ թղթեր ։ Արգելքն հիմնուած է գիտնականապէս ապացուցեալ սա իրողութեան վրայ թէ, այնպէս գծեալ թուղթեր կը վնասեն աշակերտաց աչքին ։ Նախակրթարանաց մէջ այն ձեւով թուղթ շատ կը գործածուէր, գրելու և թուաբանական դասերու դիւրութիւն տալու համար ։ Այսուհետեւ նախակրթարանաց մէջ պիտի գործածուին անգիծ և կամ շիտակ գծով թուղթեր միայն ։

* * *

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Գերմանիոյ քանի մը գաւառաց մէջ անօրինակ ցուրտ մը կը տիրէ այս տարի ։ Նախընթաց շաբթու մէջ, Արեւելեան Բրուսիոյ և Լոռէնի անտառներէն բազմաթիւ գայլեր՝ քաղցէ մղեալ՝ դուրս ելան, և գիւղեր արշաւելով, ընտանի կենդանեաց եւ բնակչաց ծանր վնասներ պատճառեցին ։

* * *

—Պերլինի Համալսարանին մէջ կան այժմ 5,342 ուսանողք ։ Ասոնցմէ ոչ նուազ քան 1,128ն եկած են եւրոպական երկիրներէ, Ռուսիան ի բաց թողլով, որ միշտ մեծ թուով ունի համալսարանական ուսանողներ ի Գերմանիա ։ 334 ուսանողք ալ եկած են Եւրոպայէ դուրս եղող երկիրներէ։ Ամերիկա ունի ի Պերլին 123 համալսարանական ուսանող, Ասիա՝ 10, եւ Ափրիկէէն եւ Աւստրալիայէն ալ եկածներ կան հոն ։ Վճռական ապացոյց մ'է այս՝ Գերմանիոյ համալսարանական դաստիարակութեան գերազանցութեան ։

* * *

ՌՈՒՍԻԱ. Անցեալ օր կը թարգմանէինք «Ռուս Թղթակցի մը» Թայմզի մէջ հրատարակած մէկ նշանաւոր յօդուածն, որով ցոյց կը տրուէր թէ «Արեւելեան Խնդրոյն մէջ Ռուսիոյ կէտ նպատակին պիտի լինի այսուհետեւ Նեղուցներու (Վոսփորի և Դարդանէլի) խնդիրն » ։ Սթանտարտին Վիեննայի Թղթակիցն եւս նոյն խնդրոյ վրայ հետեւեալը կը հեռագրէ դեկտ. 25 ին.

«Ռուսական մեքենայութիւնք նորէն գործօն դեր մ'ունին ։ Ռուս կառավարութիւնն, առանց երեւելի պատճառի, աւասիկ նորէն կը բանայ Դարդանէլի խնդիրն, յորում իւր նպատակն է ո՛չ թէ թոյլտուութիւն ստանալ պարզապէս իւր մարտանաւուց Վոսփորէն և Դարդանէլէն անցուդարձին համար, այլ արգիլել օտար մարտանաւուց մուտքն ի Դարդանէլ, և այսու Սեւ ծովը բոլորովին ռուսական լիճ մ'ընել ։ Ռուս կառավարութիւնը քանիցս դիմեց գերման կառավարութեան, նորա աջակցութիւնն ստանալու համար այս հականգլիական տնօրինութեան. բայց մինչեւ ցարդ Պիզմարք Իշխանը չքաջալերեց Բեդերսպուրկի կառավարութեան ձեռնարկն ։ Այնու ամենայնիւ, խնդիրը տեսութենէ պէտք չէ վրիպի, քանի որ ռուս մամուլը ջերմապէս կը յուզէ զայն ։ »

(Օր. Աւետաբեր)

* * *

ՍՊԱՆԻԱ. Քրիստինէ Թագուհին, իւր հանգուցեալ ամուսնոյն վաղեմի ծառայներուն և ընտանեաց անդամներուն հետ, Ծնունդեան գիշերը գնաց յէսքուրիալ, յայցելութիւն Ալֆոնսօ Թագաւորին գերեզմանին, և Վանքին դուռն ընդունուեցաւ արքայական այն հին բնակավայրի մէջ պաշտօն վարող միաբաններուն կողմէ ։ Թագուհին իւր ձեռօք երեք գեղեցիկ պսակներ դրաւ, մին իրեն կողմէ, երկուքն ալ իւր երկու աղջըկանց կողմէ, ի վերայ մարմարիոնէ դամբանին ուր դրուած է Ալֆոնսոյի մարմինն ։ Արտասուք հոսեցան Թագուհւոյն աչերէն, և բոլոր ներկայք, մինչեւ իսկ կրօնաւորք, խորապէս զգածուեցան ։ Թագուհին ապա

—)(2)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՄԱԹԻԱՍ ՍԱՆՏՈՐՖ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ա.

ՈՒՂԵՒՈՐ ԱՂԱՒՆԻ

Ո՛րչափ մարդիկ կան, որք նախաճաշ չեն ըրած, և դուցէ ընթրիք ալ չպիտի ընեն, սպասելով այն թումբերուն վրայ, ուր Եւրոպիոյ ամենէն մեծ նաւային ընկերութեան՝ այն է աւստրիական Լոյտի՝ շոգենաւերն աշխարհի ամեն խորշերէն եկած հարստութիւնները կը պարպեն ։ Վերջապէս ո՛րչափ թշուառներ, որոց նման հարիւրաւորք կը գտնուին Լոնտրայի, Լիվերբուլի, Մարսիլիայի, Հավրի, Անվերսի և Լիվորնոյի մէջ, մեծահարուստ նաւատերց հետ կը խառնուին այն նաւարանաց շրջականերն, որոց մուտքն արգիլեալ է նոցա, Պորսային առջեւ, որոյ դռներն երբէք չեն բացուիր անոնց առջեւ ։ այն Թէրկէսթէօմի առաջին աստիճաններուն վրայ, ուր Լոյտ իւր գրասենեակներն ու ընթերցարաններն հաստատած է, և ուր կատարեալ համաձայնութեամբ կ'ապրի Առեւտրական սենեկին հետ։

Անժխտելի է թէ, հին և նոր աշխարհի ամեն ծովեզերեայ մեծ քաղաքաց մէջ թըշուառներու դասակարգ մը կը գտնուի, որ այդ մեծ կեդրոններուն յատուկ է ։ Ուստի՛ կուգան, ոչ ոք գիտէ. ի՛նչպէս եկած են, յայտնի չէ ։ Երկաթուղիներն և վաճառական նաւերը կը բերեն հոն կը նետեն զանոնք իբրեւ խոտան ծրարներ, որք փողոցներուն ու հրապարակներուն մէջ կը խըռնին, ուստից ոստիկանութիւնն ի զուր կը ջանայ վանել։

Արդ, Սարքանի և Զիրոն, ծովածոցին վրայ վերջին հայեաց մը ձգելէ զկնի, մեկնեցան թումբին վրայէն, և Թէաթրոյ Քոմունալէի ու Սքուարէի միջեւէն անցնելով Բիացցա Կրանտէ հրապարակն հասան, ուր քառորդի մը չափ դեգերեցան մօտակայ Քարձին քարերով շինուած աղբիւրին քով, Կարոլոս Ա. ի արձանին տակ ։

Ապա դէպի ձախակողմ վերադարձան ։ Զիրոնի աչքն անցորդներուն վրայ էր, և կարծես թէ անդիմադրելի տենչ մը կ'զգար զանոնք կողոպտելու ։ Յետոյ Թէրկէսթէօմի ընդարձակ քառակուսիին շուրջը պտոյտ մ'ըրին ճշդիւ այն պահուն, ուր Պորսան կը գոցուէր ։

—Ահա այս ալ դատարկ է . . . մերինին (*) պէս, ըսաւ Սիկիլիացին ծիծաղելով հեգնաբար ։

Բայց Սարքանի, անփոյթ, և ոչ իսկ լսելու երեւոյթ ունէր իւր ընկերին խօսքերն, որ պոմպլուկի նման յօրանջելով կը ձգտէր զիւր անդամներ ։

Յայնժամ անցան Եռանկիւնի հրապարակէն, որոյ վրայ Լէոբոլտ Ա. ի պղնձէ արձանը կանգնած է։ Զիրոն, ընդվայրայած գռեհիկ աղոց յատուկ եղող սուլոց մը փախցընելով թաղուց կապոյտ աղաւնեաց բովանդակ երամ մը, որք կը մնէին հին Պորսային կամարին տակ։ Քիչ մ'անդին կը պարզէր Քօրսոյի հրապարակն, որ կը բաժնէ հինէն զնորն Թրիէստ ։

Լայն բայց ոչ վայելչագեղ փողոց մը, բանուկ բայց անճաշակ վաճառատուներ, նման Լոնտրայի Րիճընթ-Սթրիթին կամ Նիւ-Եորքի Պրոտուէյին՝ քան թէ Փարիզի Պուլվար Տէզ Իթալիէնին ։ Սակայն անցուդարձ շատ։ Բաւական թուով կառքեր՝ Բիացցա Կրանտէէն Բիացցա Տէլլա Լէննա կ'երթեւեկէին — անուններ, որոցմէ կը հասկցուի թէ քաղաքը տակաւին չէ մոռցած զիւր իտալական ծագումը ։

Ո՛րչափ Սարքանի չար մտածութիւններէ անմասն երեւոյթ մ'ունէր, ա՛յնչափ Զիրոն նախանձոտ հայեաց մը կը ձգէր վաճառատանց առջեւէն անցած ժամանակ, իբրեւ մարդ մը, որ անոնց մէջ մտնելու միջոցներէն զուրկ էր ։ Եւ սակայն իրենց յարմար շատ բաներ կրնային գտնուիլ անոնց մէջ, գլխաւորաբար նպարավաճառաց քով և գարեջրանոցաց մէջ, ուր գարեջուրը ուղխօրէն կը հոսէ, Աւստրո-Հունգարական պետութեան ուրիշ ամեն քաղաքներէն աւելի յորդառատ ։

—Այս Քօրսոյի մէջ մարդ աւելի քաղց ու ծարաւ կ'զգայ, ըսաւ Սիկիլիացին, որոյ լեզուն կը կախկախէր իւր ցամաքեալ չըրթանց մէջ ։

Սարքանի ուսերը թօթուելով միայն պատասխանեց այս դիտողութեան ։

Յայնժամ երկու ընկերք ձախ կողման առաջին փողոցը մտան, և ջրանցքին եզրէն երթալով հասան այն կէտն, ուր Բոնթոյ Րոսսոյ շրջուն կամուրջը կ'անցնի, և քարափունքէն վեր ելնելով, երբոր Սանթ-Անթոնիոյ եկեղեցւոյն առջեւ հասան, Սարքանի մէկէն աջ կողմը դարձաւ։ Ընկերն առանց դիտողութեան հետեւեցաւ նմա ։ Յետոյ, Քօրսոյէն անցնելով հին քաղաքը մտան, որոյ նեղ փողոցներէն կառք չկրնար անցնիլ, երբոր Քարձի առաջին դարերն ի վեր ելնեն ։ Այն հին Թրիէստի մէջ, Զիրոն և Սարքանի, երկու անկուտիք, առաւել իրենց բնավայրին մէջ կը գտնուէին՝ քան նոր քաղաքին ընչաւէտ թաղերուն մէջ։

Արդարեւ անդ, Սանթա-Մարիա-Մաճիորէ եկեղեցիէն քիչ հեռի, համեստ օթեւանի մը մէջ կը բնակէին՝ Իլլիրիոյ մայրաքաղաքն հասնելնէն ի վեր ։ Բայց որովհետեւ, օթեւանապետը, յանժամ վարձ ստացած չլինելով, ձայնը բարձրացնել սկսած էր, զգուշացան այն վտանգաւոր հրուանդանէն, և հրապարակն անցնելով՝ քանի մը վայրկեան յածեցան Արքոյ Տի Րիքարտոյի կամարին շուրջը ։

Հռովմէական ճարտարապետութեան այդ մնացորդները զննել՝ չէր կրնար բաւել իրենց ։ Եւ որովհետեւ դիպուածը տակաւին երեւան չէր ելներ այն անշուք և սակաւամարդ փողոցներուն մէջ, մին միւսին ետեւէն սկսան վեր ելնել այն շաւիղներէն, որք Քարձի կատարին մօտակայ մայր եկեղեցւոյն դարատափը կը հանեն ։

—Զարմանալի՛ գաղափար, այս դարերն ի վեր մագլե՛լ, մռմռաց Զիրոն իւր թիկնոցին մէջքը պնդելով։

Բայց չբաժնուեցաւ իւր կրտսեր ընկերէն, և շարունակեցին վեր ելնել այն սանդուղներէն, որոց անճահաբար փողոց անունը տրուած է։ Տասն վայրկեան յետոյ դարատափին հասան սովալլուկ և պապակեալ ։

Թէ և այն բարձր կէտէն փառաւոր տեսարան մը կը ներկայանար իրենց աչաց առջեւ, Թրիէստի ծովածոցէն մինչեւ համատարածն և ձկնորսակ նաւակաց անդուլ երթեւեկով և վաճառաբեր շոգենաւուց և առագաստաւորաց եկումուտով ոգեւորեալ նաւահանգիստը. թէ և իրենց հայեացքը կը պարագրէր բովանդակ քաղաքն, արուարձանները, բլուրն ի վար աստիճանաւորեալ վերջին տուները, բարձանց վրայ ցան և ցիր կառուցեալ ամարանոցները, բայց այս տեսարան բնաւ չէր սքանչացներ մեր երկու բաղդախնդիրներն ։ Այնպիսի տեսարաններ շատ տեսած էին, նոյն իսկ այն դարատափին վրայ ալ արդէն քանիցս ելած էին իրենց ձանձրութի և թշուառութեան ժամերն զբաղեցնելու համար ։ Մանաւանդ Զիրոն աւելի կը սիրէր յածիլ Քօրսոյի մեծափարթամ վաճառատուներուն ու խանութներուն առջեւ ։ Վերջապէս, որովհետեւ դիպուածն և անոր պատահական առատաձեռնութիւնները փնտռելու եկած էին հոն, պէտք էր առանց չափազանց անհամբերութեան սպասել ։

Անդ, դարատափին յանդող սանդուղին ծայրը, Սան-Ջուստի բիւզանդական մայր եկեղեցւոյն մօտ, ցանկապատ մը կար, երբեմն գերեզմաննոց, այժմ հնութեանց թանգարան։ Ոչ եւս շիրիմք կը տեսնուէին անդ, այլ տապանաքարերու բեկորք, գետնին վրայ ընկած, գեղեցիկ ծառոց ստորին ոստերուն տակը, հռովմէական կոթողներ, միջնադարեան սիւնակներ, վերածնութեան ժամանակի եռաքանդակաց և խոյակաց կտորներ, ապակիացեալ խորանարդներ, որոց մէջ տակաւին մոխրոց հետք կը տեսնուի, ամենն ալ ցան և ցիր եւ խառնիխուռն խոտերուն մէջ կեցած ։

Ցանկորմին դուռը բաց էր ։ Սարքանի ներս մտաւ, Զիրոն ալ ետեւէն՝ սա տխուր խորհրդածութիւնն ընելով.

—Եթէ մեր կեանքին վերջ տալու դիտաւորութիւն ունենայինք, այս տեղ շատ յարմար էր ։

—Եւ եթէ առաջարկէի՛ն քեզ, հարցուց Սարքանի հեգնութեամբ ։

—Է՛հ, կը մերժէի ։ Թող տասն օրի վրայ մէկ երջանիկ օր տրուի ինծ, աւելի չեմ ուզեր ։

—Կը տրուի, և աւելի՛ ։

—Իտալիոյ համայն սուրբե՛րը լսեն ձայնդ, և գիտէ Աստուած թէ հարիւրներով կը համրուին ։

—Դու հետս քալէ՛, պատասխանեց Սարքանի ։

Եւ կիսաբոլոր ծառուղւոյ մը մէջ մտան երկու կարգ աճիւնական սափորներու մէջէ, և եկան նստան ռոմանական վարդաձեւ քարի մը վրայ, որ գետնին երեսը փռուած էր ։

(Շարունակելի)

(*) Այսինքն մեր քսակին պէս ։ որովհետեւ, ինչպէս յայտնի է լեզուագիտաց, «պորսա» կամ «պուրսա» քսակ ըսել է ։ (Ծան. Թարգմ.)

գնաց Արքայական Բանթէոնն, եւ որոշեց թէ ուր պէտք է վերջնապէս հանգչի անուանեալ մարմին, և իրենն՝ երբ կարգն իրեն գայ։ Յետոյ, Թագուհին գնաց Ս. Յովհաննու Մըկրտչի մատուռն, ուր խորանին մօտ է Ալֆոնսօ Թագաւորին առաջին կնոջ՝ գեղանի Մէրսէտէս Թագուհւոյն գերեզմանը։ Միաբանք քանի մը պատարագներ մատուցին, և եկեղեցին այն պահուն շատ սրտայոյզ տեսարան մը կը ներկայացնէր, յորում կեդրոնական դէմքն էր Թագուհին, իւր հետեւորդներով, ամենքն ալ խոր սուգի մէջ եւ ի ծունր իջած։ Հակառակ ցրտոյն սաստկութեան, անսովոր բազմութիւն մը դիմած էր յէսքուրիալ։

ՎԱՏԻԿԱՆ. Հռոմէ լուր կը տրուի թէ Պապն ի մօտոյ սովորական մեծաշուք արարողութեամբ Սրբոց կարգը պիտի դասէ զՅովհաննա տ'Արք, զքաջարի Օրիորդն Օրլէանու, որ՝ ինչպէս յայտնի է՝ «երկնային ներշնչմամբ» անցաւ ի գլուխ Ֆրանսայի բանակաց, և անգլիացի արշաւողները վանեց հայրենի հողէն Ֆրանսայի։ Այս որոշում սրբացուցման տրուեցաւ Վատիկանի ձեռնհաս ժողովոյ մէջ խորապէս քննուելէ և հարկ եղած նախնական գործողութեանց կատարուելէն յետոյ։ Այս միջոցիս, սպասելով որ Պապն ալ իւր աւարտական արարողութիւնը կատարէ, և սրբութեան տիտղոսը վաւերանայ, Օրլէանու Օրիորդը «պատկառելի» տիտղոսն ստացած է, որ «սուրբ» և «երանելի» տիտղոսներէն վար է։

ՌՈՒՍԻԱ Ի ԿԵԴՐ. ԱՍԻԱ. Դեկտ. 25 ին հրատարակեալ հրամանագիր մը կը ցուցնէ յառաջխաղացութեան նոր քայլ մը զոր Ռուսիա կ'ընէ ի Կեդր. Ասիա, Ռուսիոյ կողմէ քաղաքական յատուկ գործակալ (կամ դեսպան) մը պիտի նստի Պուխարայի մէջ, թարգմանով մը և պահակ զօրքով։ — Այս հրամանագրոյ երեւելուն հետ տարօրինակ զուգադիպութիւն մ'է այն լուր թէ «Պուխարայի նոր էմիրը կը խնդրէ մտնել ընդ ռուսական հովանաւորութեամբ, ըստ յանձնարարութեան իւր վախճանեալ հօր»։ — Ռուսիոյ դեսպանն ի Պուխարա պիտի լինի առաջին Քրիստոնեայն զոր Պուխարացիք կ'ընդունին իբրեւ միայն ներկայացուցիչ օտար տէրութեան մը։ Դեսպանին ի Պուխարա մտնելուն, ռուսական դրօշը պիտի պարզուի միջնաբերդէն ուր է էմիրին բնակարանն, և 21 թնդանօթներ պիտի արձակուին ի պատիւ ռուսական դրօշին։ Պուխարացի 600 հետեւակազօրք և 150 հեծելազօրք, ընդ հրամանօք Մեծ-Եպարքոսին, պիտի դիմաւորեն դեսպանը։

ՏՈՆ ՔԱՐԼՈՍ, թեկնածուն Սպանիոյ գահուն, շատ գործօն դեր մը կը կատարէ այս պահուս, կ'ըսէ Պերլինէ հեռագիր մը։ Անգլիոյ կաթոլիկ ազնուականք զէնք և դրամ կը ղրկեն եղեր նմա, ձեռք բերելու իւր գահն, որոյ վրայ կը յաւակնի բազմիլ ոչ միայն ի շահ սպանիական ազգին, այլ նաեւ ի շահ կաթոլիկ կրօնին, ըստ որում Տոն Քարլոս կատարեալ Անդրալեռնական մ'է, և հակառակորդ թոյլատուութեան կրօնական իրաց մէջ։ Սպանիոյ և Ֆրանսայի Անդրալեռնականք եւս ոչ միայն բարոյապէս, այլ նաեւ նիւթապէս կ'աջակցին եղեր Տոն Քարլոսի անհամակրելի գահին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Արաբկիրի առաջնորդ Տէր. Եզնիկ եպիսկոպոս որ իւր վրայ եղած ամբաստանութեանց համար ի դատ ելնելէ յետոյ անպարտ արձակուած էր, կայս. կառավարութենէն հրաման ստացած է իւր վիճակը վերադառնալու։

Ինչպէս կանխաւ ծանուցել էինք դեկտ. 8-ին կիրակի վանքի մայր եկեղեցում խուռն բազմութեան ներկայութեամբ պատարագի ժամանակ Արժ. Թադէոս քահանան կարդաց Վեհ. Կաթողիկոսի անդրանիկ կոնդակը։ Վեհ. Կաթողիկոսը օրհնում էր ամենին—հոգեւորական՝ թէ աշխարհական—դասակարգին առանձին առանձին, խրատական խօսքերով յորդորում էր որ իրենց քրիստոնէական և քաղաքացիական պարտաւորութիւնները անթերի կատարեն հաւատարիմ մնալով միշտ և հանապազ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյն և նորա օրէնքներին։

Կոնդակի ընթերցումը աւարտելուց յետոյ Թեմիս Ս. Առաջնորդը փորձեց բացատրելու կոնդակի միտքը աշխարհիկ բարբառով։

—Մեզ գրում են.— Ուրբաթ դեկտ. 5ին Վեհ. Կաթողիկոսի անուանակոչութեան օրը պատարագ էր Վանքի Մայր եկեղեցում։ Հրաւիրուած էին բոլոր եկեղեցիների քահանաները։

Այդ օրը Թեմիս Առաջնորդը փառաւոր ճաշ ունէր ի պատիւ Վեհ. Կաթողիկոսի անուանակոչութեան։

Հրաւիրուած էին Առաջնորդի բարեկամները։

Ցանկալի էր, որ մեր Առաջնորդի օրինակին հետեւէին և միւս թեմակալ Առաջնորդները և այդ նորաձեւութիւնը սովորութիւն դառնար։

ԵՐԵՒԱՆԻՑ.—Անցեալ նոյեմբեր ամսին տեղիս նահանգական դատարանում, 15 օր տեւողութեամբ քննւում էր մի գործ, որի վերայ կեդրոնացած էր ամբողջ քաղաքի ուշադրութիւնը, սկսեալ նահանգապետից մինչեւ յետին բանուորը։ Տեղիս հարուստ հայ կալուածատէր և ինտելիգենցիային պատկանող, հասկացող փաստաբան Վասիլ Եղիազարեանը իւր չորս ծառաների հետ միասին մեղադրւում էին Քոթաքլու գիւղում մի թուրք սպանելու մէջ։ Նոյեմբերի 30ին, երեկոյեան ժամը 4ին նահանգական դատարանը դուրս բերեց վճիռը, որից յայտնուեցաւ որ Պ. Վասիլ Եղիազարեանը դատապարտուած է երկու տարուայ աքսորի և ութ տարուայ հայրենիքից բացակայութեան, Արտեմ Յարութիւնեանը և Մեսրոպ Եղիզարեանը դատապարտուած են մշտական աքսորի Սիբիրում, Նիկոլ Եղիգարեանը դատապարտուած է չորս տարուայ բանտարկութեան, իսկ հինգերորդը ազատուած է պատժից։

(ՆՈՐ-ԴԱՐ)

Իզմիրէն մեզ կը գրեն դեկտ. 18 թուականաւ.

Դեկտ. 12 ի Աչըգ-էյլէ Իզմիրի Թղթակիցը՝ Վսեմ. Սպարթալեան էֆէնտիի առ Վեհափառ Մակար Կաթողիկոսն քաշած շնորհաւորական հեռագրոյն վրայ խօսելով որ Փունջի մէջ հրատարակուած էր, [illegible] Իզմիր ըսուած ըլլալը կը յիշէ և կ'ըսէ թէ այդ խօսք մեծամեծ քննադատութեանց տեղի տուաւ։

Մենք՝ որ Իզմիրի հասարակութեան այն մեծամասնութեան կը վերաբերինք որ Մելքիսեդեկ Սրբազանի առաջնորդութենէն գոհ ըլլալով հանդերձ՝ Մակար Սրբազանի Կաթողիկոսութենէ եւս գոհ, չենք կարող լաւ իմանալ թէ Աչըգ-էյլէի թղթակիցը ինչ ըսել կ'ուզէ. անշուշտ իրաւունք ունի նա եթէ ակնարկել կ'ուզէ թէ Սպարթալեան էֆէնտի իւր շնորհաւորական հեռագրով ուղղակի կամ անուղղակի՝ այլ իրօք քննադատութեան և պարսաւի ենթարկած է մեր երեսփոխանական ժողովոյ դիւանը, Կաթողիկոսական խնդրոյ մասին բռնած ընթացքին համար

Վսեմափայլ Յովհաննէս էֆէնտի Սպարթալեան որ իւր ազգաշէն գործերով արդէն այնքան ժողովրդական եղած է, իւր այս հեռագրով Իզմիրցւոյս ներքին զգացմանց ճշմարիտ թարգման եղած և [illegible] իրաւունք մը եւս ստացած է մեր վրայ այսպէս հրատարակելով կերպիւ իւիք թէ Իզմիրի ողջամիտ հասարակութիւնն՝ իւր Գաւառ. Ժողովին հետ երբէք համամիտ գտնուած չէին Կաթողիկոսական խնդրոյն մէջ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հրամանաւ շրջաբերականներ ուղարկուեցան բոլոր գաւառաց, որպէս զի կեդր. Սնտուկի պարտուց [illegible] տուրքերը ղրկեն անյապաղ, նկատելով որ տօնական օրերու պատճառաւ կեդր. Սնտուկը շատ պէտք ունի դրամի։

ՀՌՈՄԱՅ ՊԱՊՆ
ԵՒ ԿԱԹՈԼԻԿ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Կը լսենք թէ Կաթոլիկ Հայոց Պատրիարքարանն հայատառ թուրքերէնի թարգմանած է Հռոմայ Պապին վերջին յոյժ ընդարձակ Ընդհանրականն, յորջորջեալ «Իմմորդալէ Տէի», ի վերայ «Քրիստոնէական կազմակերպութեան Պետութեանց,» յորում Պապը կը յայտնէ իւր հայեացքներ քրիստոնեայ Պետութեանց արդի ընթացքին վրայ, և կուտայ շատ մը պատուէրներ Կաթոլիկ Եկեղեցւոյն և Պետութեանց յարաբերութեանց վրայ։ Այս Կոնդակին մէկ ընդհանուր քաղուածն արդէն հաղորդած էինք մեր ընթերցողաց։ Կաթոլիկ Հայոց Պատրիարքարանը կ'ուզէ յատուկ տպագրութեամբ մ'ի լոյս ընծայել զայն, հայ կաթոլիկ հասարակութեան մէջ տարածելու նպատակաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Արտաքին գործոց պաշտօնատան հեռագրական Սենեկի նախորդ տնօրէն Օտեան Խաչիկ էֆէնտի՝ որ վերջերս Եէրկէօյի օսմ. հիւպատոսի պաշտօն կը վարէր, վերահաստատեցաւ իւր նախորդ պաշտօնին մէջ։ Իսկ հեռագրական Սենեկի տնօրէն Շէքիպ պէյ՝ Իրաւագիտական խառն Դիւանի առաջին քարտուղար անուանեցաւ։

Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Պարսկաստանի նախարարներէն Էմին-իւլ-Սուլթան խանի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Վեհ. Շահի պալատան հրամանատար Ապու-էլ-Քասէմ խանի։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Պիզմարք իշխանի բժիշկ Տօքթ. Շուէնինկէրի։

Նոյնպէս այլեւայլ կարգի պատուանշաններ տրուեցան Իզմիրի քանի մը յոյն վաճառականաց։

ՊԱՀՐԻ ՓԱՇԱ

Ուսկիւտարի կառավարիչ անուանեցաւ Բերայի նախկին կառավարիչ Պահրի փաշա։

ՄԱՀ ԱԹԷՆՔԻ ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆԻՆ

Մայրաքաղաքս հասած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ Աթէնքի օսմանեան դեսպան Ալէաս էֆէնտի շաբաթ օրը մեռեր է։

Աթէնքի օսմանեան դեսպանատան հրամայուած է որ Ալէաս էֆէնտիի մարմինը զմռսելով անմիջապէս մայրաքաղաքս ուղարկուի։

ՌԷԺԻՆ

Կ'ըսուի թէ Օսմ. Պանքայի Տնօրէն Պ. Տըվոյի և Ռէժիի Տնօրէն Պ. Օպուանոյի Վիեննա երթալուն շարժառիթն է Ռէժիի վարչութեան արդի վիճակն որ բաժնետէրաց կողմէ կարգեալ Վարչական Խորհրդոյն արտասովոր խորհրդակցութիւն մ'ընելու պէտքը զգացուած է։

Կը յիշուի թէ Ռէժին իւր առաջին տարեշրջանը փակած էր երեւելի բացով մը։ Այնուհետեւ ոչ երկրին ընդհանուր պայմանաց, ոչ ալ Ռէժիի գործոց մէջ վիճակի բարւոքում մը տեղի ունեցած չլինելով, ի հարկէ Վարչական Խորհուրդը խորին հոգածութեամբ կը դիտէ զայս կացութիւն, եւ կը բաղձայ առաջքն առնուլ նոր բացերու։

Կ'ըսուի թէ Վիեննայի մէջ տեղի ունենալիք Խորհուրդն արմատական անօրէնութիւններ ընելու պէտք պիտի տեսնէ։

Բ. Դրան կողմէ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ քննելու համար Ռէժիի պահանջումներն ի մասին Եգիպտոս ղրկուած ծխախոտի [illegible] տուրք, ինչպէս նաեւ յիշեալ ընկերութեան Օսմ. Հանրային պարտուց վարչութեան հետ ունեցած խնդիրներն։

Կրթական նախարար Մինիֆ փաշա պիտի նախագահէ այս յանձնաժողովոյն որոյ անդամք են՝ Ռէժիի կայս. Գոմիսէր Նուրի պէյ, Միքայէլ էֆէնտի Փորթուգալ, Ֆէրիտ պէյ, և Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան կայս. Գոմիսէր Համամճեան Սարգիս էֆէնտի։

Ինչպէս որ կանխաւ ծանուցուած էր, շուէտական դեսպան Պ. տ'Էհրէնոֆ ընկերակցութեամբ առաջին թարգման Պ. Թիւմերի այս ուրբաթ օր Եըլտըզի պալատը գնաց և պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Այս ունկնդրութեան միջոցին, դեսպանը Նորին Վեհափառութեան մատոյց Տանիմարքայի Թագաւորին երկու ինքնագիր նամակներն որոց միոյն միջոցաւ Քրիստիան Թ. իւր մեծ եղբօրը, Շլէզվիգ Հոլշթայնի դուքսին մահը կը ծանուցանէր, իսկ երկրորդով շնորհակալութիւն կը յայտնէր՝ վերջերս իրեն, գահաժառանգ իշխանին և նորա կնոջ նուիրեալ պատուանշանաց համար։

Պուլկարիոյ Վագըֆներու օսմ. պատուիրակ Կասապեան էֆէնտի մայրաքաղաքս գալու համար հրաման ստացած լինելով նախընթաց իրիկուն Փիլիպէ հասեր է։ Կասապեան էֆէնտի մայրաքաղաքս կուգայ կարեւոր խնդրոյ մը լուծման համար։

Արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական Վսեմ. Տատեան Յարութիւն էֆէնտի երէկ հեռագրով Բ. Դուռնէն կայս. պալատ հրաւիրուեցաւ։

Բարձրագոյն հրամանաւ, Դատական պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է որ կը բաղկանայ Վճռաբեկ ատենի անդամ Շէվքի պէյէ, Առեւտրական առաջին դատարանի անդամ Կոստանդ էֆէնտիէ և պատժական գործոց տնօրէն Ճէլալ պէյէ։ Սոյն յանձնաժողովոյ պաշտօնն է քննել այն ամեն անձինքն որք գաւառաց մէջ դատարանաց նախագահութեան, ընդհանուր դատախազութեան և կամ դատական ուրիշ պաշտօններ վարելու հետամուտ կը գտնուին։

Ներքին գործոց Նախարարութիւնը նկատելով որ Կրէտէի մէջ հրատարակեալ մի քանի յոյն թերթեր վնասակար հրատարակութիւններ կը պարունակեն, անոնց ի Կ. Պոլիս մուտքն արգիլելու մասին պէտք եղած հրամանները տուաւ առ որ անկ է։

Սպարապետի Դրան առողջապահական ճիւղը Տօքթ. Էմին փաշային յանձնած է Ադրիանուպոլսոյ զինուորական հիւանդանոցաց և կայս. երկրորդ զօրաբանակի առողջական վիճակի վերին հսկողութիւնն։ Նմանօրինակ պաշտօն մ'ալ յանձնած է կիսաբաժնի զօրավար Տօքթ. Սրիրաքի փաշային ի Բօսֆօր։

Յիշեալ երկու բժիշկներն ի մօտոյ կը մեկնին մայրաքաղաքէս իրենց պաշտօնատեղերն ուղեւորելու համար։

Առողջապահական վարչութիւնն 1886 յունվար 2 (Ն. Տ.) թուով հետեւեալ շրջաբերական հեռագիրն ուղղած է Միջերկրականի առողջապահական կայարանաց.

Վենետիկէն և շրջակայներէն եկող նաւուց համար օսմանեան նաւահանգիստներու մէջ հաստատեալ քարանթինան հինգօրուան բարձրացած է, դեկտ. 31 էն սկսեալ։ Իսկ Թրիէսթէն եկող նաւուց քարանթինան ըստ առաջնոյն 48 ժամ կը մնայ, ցնոր տնօրինութիւն։

Դարձեալ կ'ըսուի թէ Պուլկարիոյ Իշխանը մտադիր է Ծննդեան տօներէն ետքը Կ. Պոլիս գալ։ Սակայն յայտնի չէ թէ մինչեւ ո'ր աստիճան ստոյգ է այս զրոյց։

Վեհ. Սուլթանի կողմէ չորս նոր [illegible] նաւուց շինութիւնն յանձնարարուած է Միջերկրականի Ֆօժ է Շանթիէ նաւարանին. որոնց ծախքը պիտի վճարուի կայսերական անձնական Գանձէն։

Պելճիական դեսպան Պ. Պորչկրավ ի մօտոյ պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

Գերմանական դեսպան Պ. Րատովիծ այս օրերս Վեհ. Սուլթանին յանձնած է Վիլհէլմ Կայսեր մէկ ինքնագիր նամակն որով Ն. Վեհափառութիւն գոհունակութիւն և համակրութիւն կը յայտնէ Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սաիտ փաշայի նկատմամբ որ յառաջագոյն Պերլինի օսմ. դեսպան էր։

Բարձր. Սպարապետի նախագահութեամբ կարգեալ զինուորական Յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ և խորհրդակցութիւնք տեւեցին երկար ատեն։ Ն. Բարձրութիւն այս պատճառաւ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ նստին։

Պետական Խորհրդոյ օրէնսդրական ճիւղը նկատելով որ այլ եւ այլ տուրքերու համար թաղապետութեանց պարտք ունեցող անձինք երբ իրենց պարտքը վճարելու դժկամակին, ոստիկանութեան բանտը կը դրուին ոճրագործաց քով և թէ այս հին սովորութեան գործադրութիւնը բոլորովին անպատշաճ է, որոշեց որ յետ այսօրիկ այդ տեսակ անձինք դատական գործոց պաշտօնատան յատուկ բանտը դրուին։ Պետական Խորհրդոյ սոյն որոշումն հաղորդուեցաւ Ներքին ու Դատական գործոց Նախարարութեանց, Քաղաքապետութեան և Ոստիկանութեան վերատեսչին։

Երէկ, Գերմանիոյ Կայսեր գահակալութեան 25րդ տարեդարձը լինելով, Այնալը Չէշմէի բողոքականաց եկեղեցւոյն մէջ գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան և երեկոյին Թէվթօնիայի և այլ գերմանական սրահներու մէջ հանդէսներ տեղի ունեցան։

[illegible], առանց ստուգութիւնն ապահովելու, զրոյց մը կը յիշէ, թէ դրամատէրաց կարեւոր խումբ մը մտադիր է շոգենաւային ընկերութիւն մը կազմել որ պիտի յաջորդէ [illegible]։ Կ'ըսուի թէ Շիրքէթի ազդեցիկ անդամներէն մին մասնակցութիւն ունի այս գործին մէջ։

Յունաց Պատրիարքարանի վարչութիւնը նկատելով որ Պատրիարքարանի պաշտօնէայք վեց ամիսէ ի վեր ամսական առած չեն, և թէ տօնական օրերը մերձեցած լինելով դրամի պէտքն աւելի զգալի կը լինի, որոշեց 1,500 ոսկւոյ փոխառութիւն մ'ընել Պ. Սթէֆանովիչէն և պաշտօնէից երկերկու ամսական վճարել։

Եգիպտոսի նախարարապետ Բարձր. Նուպար փաշա և Սըր Ուոլֆ այս օրերս երկարօրէն խորհրդակցեր են կարեւոր խնդրոյ վրայ։ Վսեմ. Նուպար փաշա և Սըր Ուոլֆ ժամանակէ մ'ի վեր մասնաւոր տեսակցութիւններ կ'ունենան։

Սելանիկի աւստրիական ընդհանուր հիւպատոս անուանեցաւ կոմս Լուի Վեսքովից, և Պէնկազիի աւստրիական դեր-հիւպատոս՝ Պ. Ֆրանսուա Բէթրովից։

Նախընթաց գիշեր Ինէպօլուի մէջ հրդեհ ծագելով, ամբողջ շուկան այրեր է ի բաց առեալ մաքսատունն և Համիտիէ մզկիթը։

Սոտէն կ'իմանայ թէ հարիւրապետ մը միջոցաւ տասնի չափ արաբական նժոյգներ ղրկուած են յԱղեքսանդրիա, Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշայի անուան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Առեւտրական Սենեկի Լրագրի» այս աւուր թիւէն կը քաղենք հետեւեալ լուրերը.

Իբր մէկ տարի առաջ, Պ. Լէոնիտաս Պալթածի ծրագիր մը մատուցած էր կայս. կառավարութեան, մէկ միլիոն օսմ. ոսկի դրամագլխով Հանքային Ընկերութեան մը հաստատման համար։ Պ. Պալթածիի այս ծրագիր վերջերս Բ. Դրան կողմէ Առեւտրական Նախարարութեան յղուած է, ուր կը քննուի։

—Դեկտեմբերի առաջին կիսամսէի մէջ օսմ. Ռէժիի հասոյթք եղած են 45,228 ոսկի, մինչ նախորդ ամսոյ նոյն ժամանակամիջոցի հասոյթք հասած էին 58,000 ոսկւոյ։

—Դեկտ. 19/31ին, Տէրքոսեան ջրի Ընկերութեան բաժանորդաց թիւը կը հասնէր 2047ի, մինչ անցեալ տարի այդ թուականին 50 բաժանորդ ունէր. իսկ նոյեմբերէն ցդեկտեմբեր, 47 բաժանորդք աւելցեր են։

—Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչական խորհուրդն այս պահուս կը խորհրդակցի տնօրէնի մ'ընտրութեան համար, ըստ որում Պ. Շմիդ վերջնապէս հրաժարած է Պ. Օպուանոյի յաջորդելէ։

—Բազմաթիւ վաճառականք՝ որոց ձեռք կը գտնուէին Արեւ. Ռումէլիէն և Պուլկարիայէն օտար երկիրներու և մանաւանդ Թուրքիոյ այլ և այլ գաւառաց վրայ կամ փոխադարձաբար քաշուած փոխանակագրեր որք անվճար մնացած էին, դիմած լինելով պուլկար կառավարութեան, այս վերջինն որոշեց որ՝ ըստ որում արդի կացութիւնն արտասովոր պարագայից արդիւնք է, փոխանակագրոց չընդունուելուն կամ անվճար մնալուն պատճառաւ եղած բողոքները խաղաղութեան կնքուելէն յետոյ միայն նկատողութեան պիտի առնուին։

Հետեւաբար յիշեալ փոխանակագրոց համար որոշեալ պայմանաժամք դադրած կը նկատուին ցնոր տնօրինութիւն։

—Սպարապետի Դուռը վերջին շաբթուան մէջ գնած է՝ 700,000 օխա կարագ՝ օխան 11½-12 ղրուշի, 15,000 [illegible] կանգունը 2¾ ղրուշի և 25,000 քիլօ շաքար՝ քիլօն 3 ղրուշի։

—Վերջին կիսամսէի մէջ հետեւեալ տուները դադրեցուցած են իրենց վճարքը.

Բ. Իզմիրլեան, յանձնակատար	3000 ոսկի բացով
Թորինօս, վաճառական չուխայի	12000 » »
Քրիսթօ Բաքատօրուլօ, վաճառական ասուեղէնի	8000 » »
Ն. Բ. Զաճօբուլօ եղբարք, բերեզակ	20000 » »

—= 63 =—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԿՈՊԷ

ԶԻԿ-ԶԱԿ
ԿԱՄ
ԿԵՌ-ԲՈՒԹԱՄԱՏ

ԺԱ.

Կը մոռնար որ վիպագիրք ճշմարտութենէ բնաւ չխոտորելու փոյթ չունին, և չափազանց կարեւորութիւն կուտար իրեն։

Ուստի որոշեց որ ուղղակի չերթայ օրիորդ Մոնիմթրոյի տունն, այլ երկար և անուղղակի պտոյտներ ընէ, փողոցներուն մէջ դեգերի և Պուլվար Վոլթէր հասած ժամանակ օրիորդ Մոնիմթրոյի տան շրջակաները լաւ մը քննէ և ապա դռնէն ներս մտնէ։

Ստուգելէ յետոյ թէ կասկածելի դէմք մը չէր տեսներ գետափան վրայ, յամրաքայլ ճամբայ ելաւ դէպի Սէն-Լուի, անոր երկայնքէն քալեց, և Հանրի Դ-ի կամուրջէն ալ եզրն անցաւ։

Պասթիլի հրապարակն հասնելէ առաջ քանի մ'անգամ դարձաւ ետին նայեցաւ և վերջապէս քաջալերուեցաւ տեսնելով որ զինքը լրտեսող չկար ետեւէն։

Երբոր Ռոքէթի փողոցէն Պուլվար Վոլթէր հասնելու կը պատրաստուէր, հանրակառաց կայարանի մը քովէ անցած միջոցին՝ կառքերուն մէկէն վար իջնող կին մը գրաւեց զիւր ուշադրութիւն։ Կը թուէր իրեն թէ կը ճանչէր զայն, բայց ո'ւր տեսած լինելը չէր յիշեր։

Զինքն աւելի մոլորեցնող բանն այս էր որ կինը շքեղապէս հագուած էր, և Ժօրժէ երբեք գործ ունեցած չէր պերճազգեստ տիկնանց հետ։

Կինն ալ կանգ առած էր տեսնելով զԺօրժէ, և զարմանալի ուշադրութեամբ մ'անոր կը նայէր։ Անշուշտ կը հարցնէր ինքնիրեն թէ ո'ւր տեսած էր զայդ մանուկ։

Վերջապէս Ժօրժէի մօտենալով՝ հարցուց կէս ձայնիւ.

—Դու Ժօրժէն չե՞ս, Քուրթըքէի որդին։

—Այո՛, տիկին, պատասխանեց տղան քիչ մը վարանելէ յետոյ, բայց ես չեմ ճանչեր զձեզ։

—Եւ սակայն ո՛րչափ մօգլած ես տաղաւարիս մէջ . . . դեռ անցեալ տարի Սէն-Քլուի տօնավաճառին ժամանակ . . . ։

—Օ՛, հիմա ճանչեցի . . . դուք չէի՞ք որ բաղդ կը գուշակէիք մեծ եղջերափողով մը . . . ։

—Ճշդիւ, բայց այժմ բաղդագուշակութիւն չեմ ըներ։

—Կը տեսնուի։ Հարստացաք, այնպէս չէ՞։

—Դու ի՞նչ վիճակի մէջ ես, դիւրակեցիկ դէմք չունիս։ Ի՞նչ կը բանիս, հօրդ հետ չե՞ս։

—Հայրս մեռաւ։

—Ի՞նչ կ'ըսես, կարելի չէ։ Վերջին անգամ տեսած ժամանակս Բոն-Նէօֆ կամուրջին պէս քաջառողջ և խայտիտի մը պէս զուարթ էր։ Միայն թէ մերթ ընդ մերթ կը գինովնար։ Կ'երեւի թէ այդ արբեցութիւն փորձանք մը բերաւ գլխուն։

—Ո՛չ տիկին, սպանուեցաւ։

—Ի՞նչ կ'ըսես. ո՞վ սպանեց։

—Զիկ-Զակ։

—Օ՛ն անդր։ Եթէ նա սպանած լինէր, անշուշտ կը բռնուէր, և ես երէկ տեսայ զայն։ Մօրուդ ի՞նչ եղաւ։

—Ամանտա՞ . . . փախաւ Զիկ-Զակի հետ, և օգնեց նմա հայրս մեռցնելու։ Եթէ ուր լինելնին գիտէք, պարտիք ըսել ինձ. վասն զի կը փնտռեմ զանոնք։

—Ինչո՞ւ համար։

—Երկուքն ալ գլխատել տալու համար։

—Օ՛, դեռ չէ . . . ։ Ի՞նչպէս մեռցուցին հայրդ։

—Հայրս անոնց ետեւէն ընկած էր, իւր կինը ձեռք անցունելու համար։ Անոնք ալ Ռէվոլթի ճամբուն մօտ ամայի տուն մը ծըգեցին զայն. ես ալ հետն էի . . . ։ Հոն գիտմամբ բաց թողուած վերնադռնէ մը նկուղի մը մէջ ընկանք։ Մեզ հոն փակեցին, և նօթի պիտի մեռնէինք . . . բայց նկուղը լի էր խոզի ապուխտով և օղիով . . . տակառները դիպուածով բռնկեցան և հայրս այրեցաւ։ Ըստ իս ճշմարտութեան ապացոյցն այս է որ ամեն լրագրոց մէջ հրատարակեցաւ։

Ժօրժէ, արգելոցէն արձակուելէ յառաջ, ծածկաբար հոն մտած թերթ մը կարդալով, Սէն-Տընիի դաշտին սպանման պատմութիւնը տեսած էր անոր մէջ։

Օլկա, վասն զի նա էր հանդիպող կինն, ի սկզբան չէր հաւատացած տղուն ըրած պատմութեան, բայց այս վերջին մանրամասնութիւնը լսելուն պէս՝ յիշեց որ նոյն առաւօտուն, կարծեցեալ Լուկասի կամուսնին, իւր լրագրին վրայ ակնարկ մը նետելէ ղկնի, խենդի պէս ցատկեր ելեր էր։

Օլկա նոյն միջոցին Մօզար փողոցի տունէն կուգար, խոյսատուաբար վանտուելով այն օթեւանէն, ուր վայրկեան մ'ուրախացեր էր, յուսալով որ իւր տիրուհւոյն տեղը պիտի անցնէր, և այժմ վրիժառութենէ զատ ուրիշ բան չէր խորհեր։

Ժօրժէ, որ աւելի ծանր պատճառներ ունէր ոխ պահելու սուտ Հունգարուհւոյն դէմ, յոյժ պատեհաւոր կը հանդիպէր նախորդ քնաշրջիկին, որ անմիջապէս օգուտ քաղել ուզեց այս հանդիպումէն։

—Ա՛, գոչեց, ա՛յնչափ պիտի ընես որ վերջապէս հաւատցնես ինձ։ Ես որովհետեւ չեմ սիրեր այդ գարշելիներն, ուստի և բնաւ չեմ ցաւիր եթէ վնաս մը գայ իրենց։ Բայց զանոնք գլխատել տալու գալով, ինքզինքդ կը խաբես, մա՛նչս։ Մարդ մ'և տղայ մը նկուղի մը մէջ փակած լինելու յանցանքով մարդ չեն գլխատեր. շատ շատ՝ վեց ամիս կը բանտարկեն։

Օլկա, գիտէր այս օրէնքներն, որովհետեւ ժամանակաւ ինքն ալ գործ ունեցած էր դատական իշխանութեան հետ։

—Աւելի մեծ յանցանք գործած են, ըսաւ Ժօրժէ չմտածելով որ ուզածէն աւելի հեռի կ'երթար։

—Ի՞նչ ըրած են, հարցուց բաղդագուշակն անհամբերութեամբ։ Արդեօք տաղաւարէն մեկնած ժամանակ վարպետին սնտուկն ալ հետերնի՞ն տարին։

—Վարպետը սնտուկ չունէր, վասն զի սնանկ եղած էր, և հայրս ու ես փողոցը մնացինք։

—Ուրեմն ո՞ւր գտած են այնչափ ստակն, որով այնպիսի պերճ կեանք կը վարեն։ Ոսկւոյ մէջ կը թաւալին։

—Զիկ-Զակի սպանած մարդուն տունէն գտած են։

—Ա՛, բա՛։

—Ստոյգ կ'ըսեմ։ Այս սպանութեան պատմութիւնն ալ հրատարակուած է լրագրաց մէջ։

—Ես լրագիր շատ չեմ կարդար։ Ե՞րբ գործուեցաւ այդ սպանութիւն։

—Տասն-հինգ օր կայ։

—Ես Փարիզ չէի այն ժամանակ, Պռվէլի մէջ կ'աշխատէի . . . բայց գործս յաջող չերթալուն համար Փարիզ վերադարձայ առանց մէկ կուտի։

Ուրեմն անտեղեակ ես թէ Զիկ-Զակ և Ամանտա մարդասպանութիւն ու գողութիւն ըրին։

—Չեմ գիտեր թէ Ամանտա գործակի՞ց էր, բայց նա ալ օգուտ քաղեց, որովհետեւ Զիկ-Զակի հետ փախաւ։

—Այդ բան յայտնի է արեւու լուսոյն պէս։ Եւ դու հիմա զանոնք գտնե՞լ կ'ուզես։

—Օ՛, այո՛։

—Ամբաստանելո՞ւ համար։

—Անշուշտ, չպիտի խնայեմ իրենց, շատ գէշութիւն ըրին ինձ և իմ բարեկամներուս։

—Ճշմարիտ է որ այդ գարշելի Ամանտա շատ կը չարչարէր զքեզ։ Եւ եթէ հօրդ այրելուն պատճառն ալ նա է, կը հասկնամ որ ոխ ունենաս անոր դէմ։ Բայց ի՞նչպէս պիտի կրնաս ձեռք ձգել զայն։

—Բաւական է որ ուր լինիլն ըսէք ինձ։

—Պէտք է որ իմանամ ուր լինիլն։ Ասկէ զատ բան մը պիտի ըսեմ քեզ . . . այդ կին մեծ արժէք մը չունի, իսկ Զիկ-Զակն ալ նոյնպէս . . . բայց որովհետեւ յաճախ կը տեսակցէի երբեմն անոնց հետ, չեմ ուզեր որ իմ մատնած լինիլս իմանան։

—Ես բնաւ չեմ ըսեր ձեր խօսքը։

—Կ'երդնո՞ւս։

—Կ'երդնում։

—Ուրեմն քալէ՛ հետս։

—Անոնց եղած տե՞ղը պիտի տանիք զիս։

—Մտիկ ըրէ՛։ Ես այս առաւօտ տեսայ զԱմանտա . . . ժամ մը կայ։ Ո՛ւր երթալը չըսաւ ինձ, վասն զի շատ խորամանկ է, բնաւ մէկու մը վրայ վստահութիւն չունի։ Բայց իրմէ բաժնուած ժամանակս կառք կը նստէր և կառավարին տուած հասցէն լսեցի. մինչեւ իսկ կառքին թիւը միտքս պահեցի։ Եթէ գնացած տան առջեւ գտնենք կառքը, կը հասկնանք թէ Ամանտա տակաւին հոն է։

—Երթա՛նք, ըսաւ Ժօրժէ անհամբեր։

—Երթանք, բայց կանխաւ կ'իմացնեմ քեզ թէ ներս չեմ մտներ. վասն զի չեմ ուզեր որ տեսնէ զիս։

—Ես կը մտնեմ։

—Ի՛նչ կ'ուզես ըրէ։ Ես կ'անցնիմ ճամբաս կ'երթամ։

—Շատ լաւ։ Հեռո՞ւ է տունը։

(Շարունակելի)

Լոնտոնի լրագիրք կըսեն թէ արդարեւ Սըր Ռոպ. Թորընթըն Կ. Պոլիս չպիտի գայ, այլ Փարիզ պիտի ղրկուի իբր անգլիական դեսպան լորտ Լայընսի տեղ որ հրաժարական կուտայ։ Այս պարագային, Սըր Հուայթ վերջնապէս պիտի հաստատուի իւր այժմեան պաշտօնին մէջ։

Սուլթան Մահմուտի չորրորդ կինը նախընթաց օր մեռաւ 90 տարեկան հասակին մէջ։ Մարմինը Պէյլէրպէյի պալատէն շոգենաւակով Սիրքէճի տարուելով անտի Սուլթան Մահմուտի դամբարանը փոխադրեցաւ արժանավայել հանդիսիւ։ Ցուղարկաւորութեան ներկայ էին Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն, Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտին, նախարարք և այլ բարձրաստիճան անձինք։ Թաղումէն յետոյ՝ ողորմութիւնք բաշխուեցան աղքատաց։

Նախորդ թիւով մը պատմեցինք թէ Բերայի երկու երիտասարդաց միջեւ մենամարտ մը տեղի ունեցած է առանց եղերական վախճան մ'ունենալու։ Անգլ. հիւպատոսարանը տեղեկանալով որ այս երիտասարդաց մին՝ Հէրքիւլ Թուպինի, անգլ. հպատակ է, և անգլիական օրինօք մենամարտն արգիլեալ է, քննութիւն մը հրամայած է։ Այս քննութիւնն պիտի կատարուի այսօր հիւպատոսարանի դատարանին առջև, Պ. Թուպինիի փաստաբանք են Պ. Պ. Բիրս, Բրիֆըլն և Միձձի։

Փիլիպէէն կը գրեն Վիէննայի լրագրի մը։ Զինուորագրութիւնք կը շարունակուին առա. Ռումէլիի գաւառն արդէն տուած է 75,000 զօրք. 15-20,000 հոգի եւս պատրաստ են մեկնելու։ Կանայք և տղայք հող կը սերմանեն. սովի նեղութիւն կայ, սակայն ո՛չ մէկուն վճարում կը լինի։ Սպայք, իրենց գլուխ ունենալով Իշխանն որ օրինակ կուտայ այլոց, զինուորի պէս կ'ուտեն. ամուսնացեալ կամ ընտանեաց նեցուկ եղող սպայից ռոճիկներու երեք մասէն մէկն անոնց ընտանեաց կը ղրկուի. իսկ ամուրիք ոչինչ կ'առնուն. եթէ հագուստի կամ կօշիկի պէտք ունենան, կը տրուի։

Մոնիթէօր Օրիէնթալը մէջ հրատարակեալ նամակ մը պատմելով թէ այս օրերս Բերայի մէջ ամբողջ ընտանիք մը՝ որ կաթ խմած էր, թունաւորուեր, և հասած անմիջական օգնութեանց շնորհիւ հազիւ կրցեր է ազատիլ մահուան վտանգէն, Թաղապետութեան Առողջապահական Ցանձնաժողովոյ ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ կաթնավաճառաց ամաններուն վրայ որք յաճախ ժանգոտած կը լինին։

Շաբաթ օր Հօտէլյայէն մայրաքաղաքս բերուեցաւ վեց ոտքով հորթ մը։ Այդ կենդանին այլանդակ ձեւ մ'ունի։

Սելանիկի Վօտինա գաւառակին գիւղերէ միոյն մէջ 120 տարեկան թուրք կին մը մեռեր է։ Այս կին 94 տարեկան արու զաւակ մը ունի որ դեռ առողջ է եղեր։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Կալաթիա, 23 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պահպայի)	109 3/4
3 » » » (վճարելի)	103 3/8
3 » Բարիզի » (պահպայի)	23
3 » » » (վճարելի)	23 07 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. D. Սէրի Գ. կ.)		15 20
Պորսային գոցուելէն վերջը	»	15 20
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելու	»	15 19
Բարձրագոյն գին	»	15 19
Նուազագոյն »	»	15 19
Կէս օրին	»	15 19
Փոխառութիւն 1858) 1862)	A. Սէրի Գ. կ.	26 10
» 1860) » 1863) » 1872)	B. » » կ. »	15 25
» 1865) » 1869) » 1873)	C. » Դ. » Դ.	15 18

Ինիֆիէ Նզ իպտական

Երէկ իրիկուան գոցուելու	70 22 1/2
Այս առտու բացուելու Գ. կ.	70 25
Կէս օրին	70 30

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սոսիէթէ Ժէնէրալ	Գ. կ.	Սէրի. Լ. Ռ.	3 20
Քրէտի Ժէնէրալ	»	Օսմ. »	6 5
Պանք տը Գօնս.	»	»	3 30
Սոս. Շանթ է Վալեօր	»	»	3 20
Թրամուէյ	»	»	292 1/2
Ռումէլիի երկաթուղի		Ֆր.	35 50
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ		»	—
Բաժնեթուղթ Լոտերիոն		»	50

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 19
Անգլիական ոսկի	»	110 4
Բօլ Իմփերիալ	»	90 05
Քրօնքնոց	»	54 10
Ռուսական Թղթադրամ	»	9 19
» արծաթ	»	89
Ֆիօրին	»	8 30
Մէճ. արծ. (առևտ.)	»	107 37
Վեշլիկոց	»	102 20
Չէյրեկոց	»	102 10
Մեթալիք	»	97
Պղինձ	»	—
Թղթադրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 2 Յունուար, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. Քօնսօլիտէ	99 1/2
Օսմ. » Սէրի Գ. բացուելու	14 5/16
» » » գոցուելու	14 1/4
» » » Ա.	26 1/2
» » » Բ.	16
» » » Գ.	14 3/8
Օսմանեան 1871	66 3/4
Փոխառութիւն 1877	79 3/8
Պանք Օթօման	9 7/8
Ռուսական փոխառ. 1873	95 7/8
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)	64 3/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	88 1/8
Տայրա Սանիէ	72 1/8
Տոմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	88 1/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4%	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	— —

Վիէննա, 2 Յունուար, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 50
Օսմանեան երկաթուղի	17 50

Բարիզ, 2 Յունուար, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	109 65
» » 3 %	80 57 1/2
Օսմանեան Քօնսօլիտէ Սէրի Գ. բացուելու	14 40
» » գոցուելու	14 37 1/2
» » Սէրի Բ.	16
» » Գ.	14 30
Օսմանեան երկաթուղի	36
» Ռէժիի բաժնեթուղթը	— —
Պանք Օթօման	407 50
Գրէտի Լիոնէ	— —
» Ֆօնսիէ	1343 75
Բաժնետոմս Լիոնի	1247 50
Սուէզի ջրանցք	2218 75
Ռուսական 5% 1877ի	102 1/2
Իտալական Ռանթ	98 17 1/2
Եգիպտական միացեալ	323 75
Սպանիական (արտաքին)	54 7/8
Բրիօրիթէ Թիւրք	354 37 1/2
5% Հելլենական	285
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 23

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 2 Յունուար, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	109 70
Օսմանեան Քօնսօլիտէ Սէրի Գ	14 40
Եգիպտական	325 —

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ ՔԱՂՈՒԱԾ

ԻԶՄԻՐ, 19 դեկտ. 1885

Անցեալ շաբաթ Սպարթալեան Վսեմ. Յովհաննէս էֆէնտին Ամեն. Սրբազան Առաջնորդ Հօր նամակ մը ղրկելով, Ազգ. Վարչութեան հաւանութիւնը խնդրած էր Ս. Մեսրոպեան վարժարանը փլելով ի նորոգ կառուցանելու համար։ Այս պաշտօնագիրը, որուն ձեւը և պարունակութիւնը մեծ պատիւ կը բերէ մեծանուն բարերարին, Վարչութեան պատասխանին հետ առաջին առթիւ կը ղրկենք Խմբագրութեանդ ի հրատարակութիւն։

Ցերեկ, կէս օրէն առաջ, Ամեն. Մելքիսեդեկ Սրբազան Հայրը՝ Ազգ. Վարչութեան և Ուսումնական խորհրդոյ պատուարժան անդամոց և երկսեռ վարժարանաց Մեծ. Տեսչին հետ՝ Սպարթալեան էֆէնտիի պալատը գնացին ի դիմաց ազգին իրենց շնորհակալութիւնը և երախտագիտութիւնը յայտնելու համար։ Վսեմ. Յովհաննէս էֆէնտին խիստ սիրալիր ընդունելութիւն մ'ըրաւ Առաջնորդ Սրբազանին և իւր ուղեկցաց։

— Ամսոյս 14ին խիստ կարճատեւ հիւանդութենէ ետքը կենաց ծաղիկ հասակին մէջ առ Աստուած փոխեցաւ Մեծ. Դր. Յ. Եսայեանի սիրասուն կողակից Ազնուափայլ Տիկին Մարիամ Գ. Եսայեան։ Նոյն օրը կէս օրէն յետոյ յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը կատարուեցաւ ի ներկայութեան բազմաթիւ մերազնէից և օտարազգիներու խիստ փառաւոր կերպիւ։ Հանգուցեալն իւր հեզահամբոյր բնաւորութեամբ, պարկեշտութեամբ, համեստութեամբ և ողորմասիրութեամբը առաջնակարգ դիրք մ'ունեցած էր հայ տիկնանց դասուն մէջ և իւր մահը իրաւամբ մեծ ցաւ պատճառեց քաղաքիս ամեն կարգի ազգայնոց։

— Անցեալ երեքշաբթի առաւօտ ժամը Ֆրանկաց թաղը Բրամէր ֆէրխանէին մէջ հրդեհ ծագելով՝ շէնքին երեք չորրորդ մասը մէջի ապրանքներով այրեցաւ։ Շէնքը ինչպէս նաև մէջը գտնուած խանութները մեծ մասամբ ապահովուած էին. եղած կորուստը 8,000 ոսկի կը հաշուեն։ Այս ֆէրխանէն թէեւ իր նախկին տիրոջ անուամբ Բրամէր կը յորջորջի, բայց Վսեմ. Յովսէփ չէլէպիին կը պատկանէր որ շատ տարի առաջ յիշեալ Բրամէրէն գնած է 600,000 ֆրանքի։ Նոյն պատեհ առթիւ արժան կը համարինք քանի մը խօսք ըսել այս մեծանուն և հարուստ Հայուն վրայ։

Վսեմ. Յովսէփ չէլէպի Եգիպտոսի և Վիէննայի մէջ մեծ հռչակ ունեցող բարեյիշատակ Պետրոս և Պօղոս պէյերուն քեռորդին է։ Շատ տարիէ ի վեր քաղաքէս մէկ ժամ հեռաւորութեամբ Պուրունապատ կոչուած գիւղը բնակելով առանձին և յոյժ համեստ կեանք մը կը վարէր։ Այս տարի առաջին անգամ ըլլալով Իզմիր իջաւ ձմեռը իր Ֆէրխանէին վերը գտնուած տունին մէջ անցնելու համար։ Այս տունը շէնքին չայրած մասին վրայ կը գտնուի։ Ամուսնացած է Խօրասանճեան ամիրայի դստեր հետ (քոյր բժիշկ Խօրասանճեանի) և ունի երկու տղայ և մէկ աղջիկ։ Տղուն մին օսմանեան կայսերական պանքայի քաղաքիս ճիւղին մէջ պաշտօնեայ է, իսկ միւսը տեղւոյս ֆրանսական հիւպատոսարանին մէջ գրագիր, երկուքն ալ ամուրի։ Աղջիկը ամուսնացած էր ողբացեալ Տիրան էֆէնտի Թաքթաքեանի հետ, որմէ այրի մնաց անզաւակ։

Վսեմ. Յովսէփ չէլէպի բոլոր Զմիւռնիոյ ամենէն հարուստ մարդը կը կարծուի. ազգային գործերու բնաւ չխառնուիր և բարեգործական գործերու մէջ թէեւ առատաձեռնութեամբ չ'փայլիր, բայց իր նախնիք, մասնաւորաբար բարեյիշատակ մօրեղբայրները ազգին մեծամեծ գումարներ նուիրած և անմոռանալի բարիքներ ըրած են։ Անոնց շնորհիւ, այսինքն նոցա պարգեւած սակով, ժամանակին Շահէն խանը ծախու առնուած է որ այսօր 400 լիրայէն աւելի տարեկան վարձք կը բերէ։

Վսեմ. Յովսէփ չէլէպիի ազգային զգացմանց մասին անտարբերութիւնը յառաջ եկած է, կ'ըսեն, Սահմանադրութենէ առաջ մեր իշխան-ազաներու մէկ անխոհեմութենէն։ Պուրունապատի մէջ ասկէ դրեթէ 30 տարի առաջ եկեղեցի շինելու համար որոշում կ'ըլլայ, Յովսէփ չէլէպի գիւղին մէջ խիստ յարմար տեղ մը ցցունելէ զատ իւր սակովը շինել կ'առաջարկէ. չգիտեմ ինչի յինելով ժամանակին աղաները չընդունելէ զատ, կ'երթան եկեղեցին գիւղին ներսերը լեռան մը վրայ կը կառուցանեն, այնպէս որ տեղը հեռու և երթալը դժուար ըլլալուն դրեթէ եկեղեցին դուռը շատերուն անծանօթ մնացած է։ Այս յիմարական ընթացքէն Յովսէփ չէլէպի յոյժ վշտանալով բոլորովին քաշուեր է ազգային գործերէ և ահա այն անտարբերութիւնն է որ մինչ ցարդ կը տեւէ։ Կը մաղթենք որ անցնի։

Վսեմ. Յովսէփ չէլէպի բարձր հասակաւ և կորովի մարմնով 60 տարեկան յոյժ պատկառելի անձնաւորութիւն մ'է. իր բարձր դիրքով ինչպէս մերազնէից՝ օտարազգիներուն մէջ ալ մեծ համբաւ ունի, որք տեսնելով անշարժ կալուածները և լսելով ունեցած անգին գոհարեղէնները, Զմիւռնիոյ Վանտերպիլդը կ'անուանեն զայն։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ

Կատաղութեան առթիւ նոր լուրեր. — Թոքախտի փոխանցկութեան համար նոր ապացոյցներ. — Հեռագրական պաշտօնէից թունաւորումը. — Նոր դեղեր. զեղծում և զանցառութիւն. — Պրէանի մրցանակը. — Կորուստներ բժշկական աշխարհէն։

Իւլմ փողոցին աշխատանոցն, այս վերջին օրեր, կատաղած մարդերու ժողովատեղի եղաւ այն սքանչելի փորձերէ ի վեր՝ զորս ի գլուխ հանեց գիտութեան մեծագոյն աշխատաւոր Պ. Բասդէօռ։ Աշխարհիս ամեն կողմերէն, կատաղի շուներէ խածուած մարդիկ տեղալ սկսեցին հոն իբրեւ վայր փրկութեան և կենաց։ Կարելի է հարիւրըն անցած է այժմ կատաղի շանց զոհերուն թիւն, որոնք պատուաստեցան ֆրանսացի գիտնականին ձեռօք։ Մինչեւ ցարդ Պ. Բասդէօռի ընդդիմախօսներուն մեծագոյն առարկութիւնը սա էր թէ շատ մարդիկ կը խածուին կատաղի շուներէ, բայց չեն կատղիր։ Բայց քան հատին մէկ հատ մը չը պատահիր այս, ինչպէս թուահամարը կը ցուցնէ։ Արդ՝ Պ. Բասդէօռի ունեցած հիւանդները քանի մ'անգամ աւելի բազմաթիւ ըլլալով, պիտի կրնայ մեզ ցուցնել ընդ հուպ թէ ո՛ր աստիճան իրաւունք ունին իւր զրպարան հակառակախօսք։ Մաղթենք որ ընդփոյթ եւ լիալի պսակուին այս անզուգական մարդուն աշխատութիւնք յօգուտ մարդկային ազգի։

* *

Բանի անգամներ առիթ ունեցանք խօսելու թոքախտի փոխանցկութեան վրայ։ Պ. Տօքթ. Ալիզօն կարեւոր յիշատակագիր մը նուիրած է այդ մասին, որոյ բովանդակութիւնը կը հրատարակէ Առւէւ տը Մէտէսին մէջ։ 15 տարի բժշկութիւն ըրած ըլլալով, այս միջոցին ամենայն ուշադրութիւն ըրած է իւր տեսած հիւանդաց վարակման եղանակին։ Ասոնց մէջ այնպիսիներ կան որոց վրայ երկբայելու բնաւ տեղ չկայ։ Ասոնք այն թոքախտաւորներն են որոնք նեղ և փոքրիկ տեղեր հիւծելով կը մեռնին և կ'ապականեն իրենց գրացիքները, բարեկամներն և այն օտար անձերն իսկ որք զայս հիւրընկալած են։ Պ. Ալիզօնի դիտողութիւններէն կը հետեւի որ երբ թոքախտը փոքր տեղեր երեւան կուգայ, հետեւեալ երկու կարեւոր եզրակացութիւնք կը տեսնուին. 1. Հիւանդութիւնը կ'անցնի գլխաւորապէս ընտանեաց կամ դրացեաց այն անձանց որք հիւանդին հետ յարաբերութիւն ունեցած են. 2. Ախտը փոխանակ մի անձէ շատ մը անձեր միանգամայն կը վարակէ, և այն ատեն ուրիշ փոխանցիկ ախտերու դերը կը խաղայ թոքախտը։

Ես, իմ կողմէս, մէկ տարուան միջոցին քաղած եմ թոքախտի փոխանցկութեան վրայ չորս դիպուածներ, յորս կը տեսնուի, արեգակի պէս, այն չղթայումը որով կապուած են հիւանդներ իրենց ախտերուն սկիզբէն մինչեւ վախճանը։ Բայց զասոնք հրատարակել բժշկական թերթի մը վերապահելով, կ'անցնիմ ուրիշ նիւթերու։

* *

Պ. Տօքթ. Պիէօրի, Փարիզի Բժշկական Ակադեմիային ներկայացուց, վերջին անգամ, տեղեկագիր մը՝ որ կը վերաբերի հեռագրական պաշտօնէից առողջութեան մասին կարեւոր խնդրով մը։ Տօքթէօրը տեսած է շատեր այդ պաշտօնեայներէն՝ որոնք «կապարի խիթ» ըսուած ցաւէ բռնուած էին։ Այս խիթը յառաջ կուգար կապարով թունաւորուելէ որոյ պատճառն էր կարգ մը կապարի բաղադրութեամբք գրաղը։ Լէգլանշէ ըսուած գրութեան մէջ կապարի հատորներ կը գտնուին որոց շօշափումը [illegible] յառաջ կը բերէ, որով կը թունաւորուին յիշեալ պաշտօնեայք։

Ո՞վ դը առ որս անկ իցէ։

* *

Մեր Պոլսեցի արուեստակից Պ. Բաստօ ինչ որ ալ ըսէ, նոր դեղերը հետզհետէ շատնալու և ՍԷՆ գետին պէս աճելու վրայ են։ Հիւանդանոցաց բժիշկ Տօքթ. Տիւժարտէն Պոմէց և Պ. Պաստէ Փարիզի Բժշկական Ակադեմիայի վերջին նիստերէն միոյն մէջ նոր դեղ մը ներկայացուցին՝ զոր Իքէնա անունով մկրտած են։ Զաւեհան մարդու երեք չոր կաթիլ տրուելուն պէս, այնպէս սքանչելի քուն մը կուտայ որ կարգ մը ուրիշ քնաբեր դեղերու կրնայ գերազանցել։ Բայց տարակոյս չկայ որ գործածուելու համար դեռ սպասելու է. զի լաւ մը չուսումնասիրած ի կիր առնուլ վտանգաւոր կը լինի յաճախ։ Այս կարգի դեղերու կը վերաբերի Ապէյէէն կոչուած դեղը՝ որու վրայ Արեւելքի մէջ այս ամառ գրած էմ։ Պէյքիլթաշցի արուեստակից մը այնքան զեղծում ընել սկսած էր այդ դեղի որ նորա մատակարարիչ դեղագործը վարանման մէջ կը մնայ եղեր, շատ անգամ բաւական քանակութեամբ գտնելու անկէ։ Այժմ հասկցուած է որ այդ դեղ, ոչ միայն առաւելութիւն մը չունի մեզ ամենուս ծանօթ քինինէ, այլ և մահեր իսկ կրնայ պատճառել։ Բայց այսպէս ըսելով, անգործութեա՞ն դատապարտել կ'ուզեմ նոր բաները։ — Ո՛չ բնաւ. ընդհակառակն կը փափաքիմ և կը յանձնարարեմ իսկ որ օգտակարութիւնը ապացուցուած դեղեր և մեթոտներ յաջողակ ձեռքերով ի գործ դրուին յօգուտ մեր հայրենակցաց։ Դժբաղդաբար մեր երկիրը ծայրայեղութեանց երկիր մը լինել կը թըւի։ Մինչ մէկ կողմէն արմատական նորասէրք կամ նորամոլք կ'երեւին աստ եւ անդ, միւս կողմէն ամենապիտանի նորութիւնք բացակայ են ի մենջ բնաւին։ Թող ո՛նք ուրիշները, այսօր Կ. Պոլսոյ պէս մի մեծ քաղաքի մէջ՝ ուր այնչափ շատ կը տեսնուին ջղային հիւանդութիւնք, մէկ հատիկ ջրադարմանութեան տուն չկայ։ Ջրադարմանութիւնը այն միակ հուժկու միջոցն է զոր ունինք մեր ձեռքերուն մէջ ջղային ախտերու դէմ։ Եւրոպայի ամեն մեծ քաղաքներ մեծ մեծ տուներ ունին բազմաթիւ՝ այդ նպատակին ծառայելու համար։ Ինչո՞ւ չունինք մենք եւս փոքրիկ հաստատութիւն մը նման անոնց։ Ձմեռ է այժմ, կուրծքի ախտեր սաստկացած են. խեղճ թոքախտաւորները ինչե՛ր կը քաշեն, գիտենք։ Ինչո՞ւ չունինք Բրոֆէսէօռ Ժագուի յանձնարարած նօսրացեալ օդի մեքենաներն որոց օգտակարութիւնը մեծապէս կը գովէ յիշեալ գիտնական և փորձառու ուսուցիչը։

Զասոնք գրելով, չեմ մտադիր պախարակել մեր պոլսեցի պատուարժան արհեստակիցներն՝ որոց խումբին կը պատկանիմ հարկաւ և ես. մանաւանդ որ մեր երկրին մէջ կարելի չէ ամեն բան ըստ փափաքի կատարել։ Սակայն գոնէ գրգիռ մը տալ կ'ուզեմ այսու նոցա արժանապատուութեան, որպէս զի ոչ միայն ծաղր ու ծանակ ըլլալ չը յաւակնին իրենց մի երկու արուեստակիցին կատարած նորութիւնքն, այլ նաև աշխատին մեր երկրին ալ մտուցնել այն մեծամեծ գիւտերն՝ որոնք այնքան թանկագին ծառայութիւններ կը մատուցանեն քաղաքակրթեալ ժողովրդոց։

* *

Արեւելք հրատարակած էր արդէն թէ Ֆրանսայի առողջապահական բժիշկն ի Կ. Պոլիս, Պ. Տօքթ. Մահէ, 5000 ֆրանքի մրցանակ մը առած էր 'հնդախտի վրայ ըրած ուսումնասիրութեանց համար։ Բայց այդ մրցանակ ո՛չ թէ բժշկական Ակադեմիայէն, այլ Գիտութեանց Ակադեմիայէն տրուած է և Պրէանի նշանաւոր մրցանակն է։ Գիտնական բժիշկ՝ որ երբեմն դրեթէ բժշկական վարժարանին մէջ ուսուցչութիւն ալ ըրած է, իրաւամբ արժանի է այսպիսի մրցանակներու, զի ո՛չ միայն հնդախտի, այլ նաև ընտագարութեան (սքօրպիւթ), բժշկական աշխարհագրութեան, նաւային առողջաբանութեան, տարաշխարհիկ հիւանդութեանց եւն. վրայ սքանչելի հատորներ հրատարակած է և մին է աշխարհիս աննման Բժշկական համայնագիտակ Բառարանին հեղինակաց։

Ուստի ամենայն սիրով և յարգանօք կը շնորհաւորեմ ֆրանսացի մեծատաղանդ բարեկամս և արուեստակիցս։

* *

Ի վախճան բժշկական քրօնիկիս, ողբումն երկարութեան թող ներեն իմ յարգելի ընթերցողներս, կուգամ քանի մը մեծ կորուստներ գուժել բժշկական աշխարհին։ Նախ Կէնօ-տը-Միւսի հռչակաւոր պոնաբարդեան բժիշկն՝ որ Օթէլ-Տիէօյի պատուական բժիշկ էր և մեծ համբաւ ունէր ի Ֆրանսա։ Բաց ի ուրիշ հեղինակութիւններէ, չորս հատոր ընտիր ախտաբանութիւն ունի, ամեն բժշկի ընթերցման արժանի։ Յետոյ Շառլ Ռօպէն, հակընդդէմ առաջնոյն, կարմիր հանրապետական, ուսուցիչ մանրադիտութեան (հիսթօլօժի) ի Փարիզ, բազմաթիւ գործեր ունի մին քան զմիւս ընտիր։ Մոտերս վախճանեցաւ Պուլէյ, Նախագահ Գիտութեանց Ակադեմիայի, նշանաւոր կենդանաբան։ Անցած շաբաթ մեռաւ Ռապիւթօ, բազմահմուտ դեղաբան, ուսուցիչ մեր հայրենակից Տօքթ. Թիրաքեանի։ Երանի՜ անոնց որ կրցան փչել իրենց վերջին շունչը խղճի այն հանդարտութեամբ թէ կրցան իրենց ձեռքէն եկածն ընել իրենց նմաններուն համար . . . .

ՏՈՔԹ. Ռ. ՌՕՊԷՆՍՕՆ

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Հսկայ հանրագիր մը.— Արտասովոր աղերսագիր մը մատուցուած է վերջերս Մէլպուրնի (Աւստրալիա) խորհրդարանին։ Այդ աղերսագիր, գլանի ձեւով, հազար վեց հարիւր մեդր երկայնութիւն ունէր և տասն և վեց տարեկանէն աւելի 45,000 կանանց ստորագրութիւնը կը կրէր։ Աղերսագրոյն նպատակն էր խնդրել որ մէն մի թաղի մէջ գինետանց թիւն իջուցուի։ Հանրագիրն Օրէնսդրական Ժողովին բերող երկու երեսփոխանները նետեցին զայն ժողովոյն բարապանին առջեւ, և այս անկումն մեծադղորդ աղմուկ մը յառաջ բերաւ։ Խնդրուեցաւ որ աղերսագիրը կարդացուի և այդ խնդիրքն ընդունուեցաւ. այլ [illegible] մը սկսելով կարդալ ստորագրութիւններն, Ժողովը փութաց յայտարարել թէ հարկ չկայ շարունակելու։

Ժողովը քուէարկեց աւստրալիացի տիկնանց խնդիրքն։

Ամէն տեղ Պոնիֆէյ.— Մարսիլիոյ լրագիր մը կ'ըսէ թէ Բրովանսի մէջ ինչ ինչ տեղեր կան որք դոգցես միակ անուան մը նուիրուած են։

Գիւժի փոքրիկ գիւղախումբն ասոնցմէ է. կարծես թէ արմատ մը իւր ճիւղերն արձակած է Մեծ-Փողոցի երկայնքն, թափանցելով ամենէն փոքր դուռներն և իւր բողբոջներով ծածկելով կեդրոնական փոքրիկ հրապարակն։

Ամենուրեք Պոնիֆէյներ կը գտնուին անդ. պանդոկը բռնած է Պոնիֆէյ մը և ձէթի ջաղացքն կը վերաբերի ուրիշ Պոնիֆէյի մը։

Թղթատարութեան գրասենեակն, հանրային կառաց գրասենեակն ունին իրենց Պոնիֆէյներն. չուան և աթոռ շինողներն, անասնապահն և սաւուրի վաճառականն, ամենքն ալ Պոնիֆէյներ են։

Հացագործ և նպարավաճառ Պոնիֆէյներ ալ կան։ Պոնիֆէյ գրուած է նաև մսավաճառի նշանակին վրայ և երկիցս արձանագրուած է կալուածատեարց ցանկին մէջ։

Շահապն և իւր օգնականն Պոնիֆէյներ են և թաղապետական տասն խորհրդականաց չորսն Պոնիֆէյ կը յորջորջուին։

Զհաւատացողը կրնայ դիմել Կիւ տը Մօրսէյլ 1571 երեսին։

Սեւամորթից հեռախօսութիւնն.—Գերմանական Թղթատարութեան ընդհանուր տնօրէն Տր. Ստեֆան Գամերունէն նամակ մը ստացած է, յորում նկարագրուած է Տոկէլայի սեւամորթից արագ հաղորդակցութեան եղանակն։— Նոքա կը գործածեն փայտեայ թմբուկ մը, որ ձայնն շատ հեռուէն կը լսուի։ Զանազան ձայներն կը նշանակեն սովորական տարբեր բառեր. և այս կերպիւ կարեւոր լուր մը շուտով կը տարածուի ամեն կողմ։ Գերմաններն և կանայք չեն կրնար ունենալ այդ հաղորդակցութեան բանալին, և գաղտնիքն այնքան լաւ պահուած է որ ոչ մէկ Եւրոպացի չէ կրցած ցարդ երեւան հանել զայն։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ. — Աւստրիոյ գահաժառանգ Արշիդքսին Ստեֆանի արշիդքսուհին քանի մը դաշտանկարներ յօրինելով յղած է Աւստրո-Հունգարական կայսրութեան պատկերազարդ նկարագրութեան հրատարակչաց։ Ամեն ոք միաձայնութեամբ կը գովաբանէ արշիդքսուհւոյն նուրբ ճաշակն և ճարտար վրձինը։

—Ֆրանսայի և համայն Եւրոպիոյ ամենէն հին ծառն է Փարիզի կենդանաբանական պարտէզի մէջ ակացիան, որ անդ տնկուած է 1635ին։ Ծառն առոյգ է դեռ և այս տարի եւս ծաղկած է տերեւներով։

—Բէլկրէտէն (Սիպերիա) կը հեռագրեն թէ հանքի մը մէջ 8000 քիլօ տինամիտ պայթելով, 1000ի չափ գործաւորներ իրենց կեանքը կորուսած են։

—Աշխարհիս մեծագոյն կամուրջներն են Վէնետիկի կամուրջն, 3603 մեդր երկայնութեամբ, Թէյի (Անգլիա) կամուրջն 3135 մեդր, Սէն-Լորանի (Մոնրէալ) կամուրջն 2637 մեդր, Բաքրէսպուրկի (Միացեալ Նահանգք) կամուրջն 2147 մեդր և Սէն-Լուիի (Միսուրի) կամուրջն 1993 մեդր երկայնութեամբ։

—Դեկտեմբեր 5ին, Միլանի Մայր եկեղեցւոյն մէջ մարդ մը ինքզինքն սպաննեց խորանին առջեւ։ Արարողութիւնք դադրեցան երկու երեք օր, և սրբապիղծ եկեղեցին վերստին օծուեցաւ։

—Ֆրանսերէնն զգալապէս կը տարածուի ի Թոնքին, և նախնական վարժարանաց թիւն օր աւուր աւելնալու վրայ է։ Տեղացի աշակերտները բաւական յարմարութիւն ցոյց կուտան։

—Նիւ-Եորքի մէջ ոստրէի սպառումն արդարեւ հրաշալի է. ձմրան եղանակին, օրը չորս միլիոն ոստրէ կ'ուտուի անդ։ Հաշուեւ եղած է թէ 50,000 հոգի կ'ապրին ոստրէի վաճառականութեամբ։ Ձմրան եղանակին 125 միլիոն տոլարի արժէքով ոստրէ կը ղրկուի Նիւ-Եորքէն զանազան կողմեր։

—Ըստ 1884 դեկտ. 31ի վիճակագրին, Պելճիոյ բնակչաց թիւն է 5,784,958, որոց 2,090,312ն այր և 2,894,146ը կին, այսինքն վերջին վիճակագրէն 264,949 բնակիչ աւելի։ Պրուքսէլ ունի 394,940, Անվէրսա 200-000, Կան 140,926 և Լիէժ 133,044 բնակիչ։

—Իտալիոյ մէջ ժողովրդեան դժգոհութիւնը մեծ է ծխախոտաց գնոյն բարձրացման համար։ Շատ տեղեր, ամբոխն, մանաւանդ ուսանողներն, ազմկալից ցոյցեր կ'ընեն։

—Անգլիոյ մէջ, երկաթուղւոյ բացման առաջին հանդէսը տեղի ունեցած է 1825 սեպտ. 27, Աւստրիոյ մէջ 1828 սեպտ. 30ին, Ֆրանսայի մէջ 1828 հոկտ. 1ին, Միացեալ-Նահանգաց մէջ 1829 դեկտ. 28ին, Գերմանիոյ մէջ 1835 մայիս 5ին, Ռուսիոյ մէջ 1830 ապրիլ 4ին, Քիլիի մէջ 1852 յունվարին, Պրէզիլի մէջ 1854 ապրիլ 30ին, Եգիպտոսի մէջ 1856 յունվարին, Նաբոլի մէջ 1860 յունիս 26ին և Թուրքիոյ մէջ 1860 հոկտ. 4ին։

—Ի Փարիզ, Ծննդեան տօնի առթիւ, խաղալիկներ, չիքոլաթ, պտուղ, կարկանդակ եւն բաշխուած է 4000 աղքատ տղայոց։

—Չինացի հինգ սպաներ եւս գնացած են ի Փարիզ, հետեւելու համար Բոն-զ'է-Շօսէի և Հանքաց դպրոցներուն դասախօսութեանց։

—Փարիզեան լրագիր մը հաշիւ ըրած է թէ Ֆրանսական մեծ յեղափոխութեան ժամանակ, Գոնվանսիոնի 76 նախագահաց 18ը գլխատուած են, 3ն անձնասպան եղած են, 8ն աքսորուած, 6ը բանտարկուած, 4ը խենդեցած և 22ն օրինաց պաշտպանութենէն դուրս ձգուած են (այսինքն ուր ալ բռնուին, կ'սպաննուին, առանց դատաստանի)։

—Դեկտ. 25ին Մարտիի (Անգլիա) մէջ պայթեցաւ ածխահանք մը, ուր 400 գործաւորներ կ'աշխատէին։ Ցարդ հանուած են 75 դիակներ։

—Դեկտ. 24ին Մատրիտի թղթատար կառախումբը գծէն դուրս ելնելով, երկու անձինք սպաննուեցան և ութն հոգի վիրաւորեցան։

—Օմալի դուքսն 625,000 ֆրանք վճարելով գնած է Րաֆայէլի մէկ արձանն, Երեք շնորհք։

—Իտալիոյ ամեն կողմը ձիւն կը տեղայ մեծ քանակութեամբ։ Շատ տեղեր, հաղորդակցութիւնք ընդհատուած են։ Երկաթուղիք չեն երթեւեկեր։

—Պուտա-Բէշդի մէջ, ընտանեաց հայր մը և իւր երեք զաւակունք ի միասին անձնասպան եղած են, թշուառութեան պատճառաւ։

—Պորնէօ կղզւոյն մէջ երեւան հանուած է շաքարի աճագին հանք մը։ Կը կարծուի թէ այդ շաքարն յառաջ կուգայ շաքարեղէնի հին անտառներէ, որք երկրին ընդերքը մէջ թաղուած են։ — Անգլիական ընկերութիւն մը կազմուած է այդ նոր օրինակ հանքը շահագործելու համար։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էրզադ անպարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ օլան իւչ պին գըյէ գուրու Թրապիզոն ֆասուլեասընըն պէհէր գըյէսի էլլի իւչ բարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իչպու քեանունը էվվէլին եիրմի պէշինճի չարշէմպէհ կիւնի գարարը վէրիլէճէյինտէն, թէնզիլը ֆիյաթէ ըթմայա թալիպ օլանլար տահի չէրշէմպէնի ադնամագ իսթէյէնլէրին եէվմը մէզքիւրտէ գատար լէվազըմտօլը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

22 Քեանունը էվվէլ 1885

1—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,591,956
ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐՒՈՅ 1,718,462

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 2,993,181
ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐՒՈՅ 828,858

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վստահելի ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև, իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 11,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց:

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԽԸՏԻՎԻԷ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Տօֆիքիէ շոգենաւը, նաւապետ Նիքոլա, յառաջիկայ չորեքշաբթի, Յունվ. 6, ժամը ցին պիտի մեկնի, ի Տարտանէլ, Միտիլի, Պիրէօս և Աղեքսանդրիա, ուր պիտի հաղորդակցի Սուեզու և Կարմիր ծովու գծին հետ:

Խտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամէն Չորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլի, Իզմիր և Պիրէօ հանդիպելով:

Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները: Ուղեւորութիւնը կը տևէ չորս ու կէս օր:

Ուղեւորներուն և ապրանաց համար դիմել Պոլիս, Կամուրջին քով, Վալիտէ-Սուլթան խան և կամ Ղալաթիոյ ճիւղը, Վօյվօտա փողոց, Եուսուֆ Իզզէտտին խան:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սեղան: Սենեկապաս կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին: Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի: Առաջին [illegible] տոմսակք մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են, դիւրութիւն ընծայելու համար անոնց որք իրենց ճանապարհորդութեան շրջանին մէջ շոգենաւին հանդիպած ո՛ և է նաւահանգիստն ելնելով, օրերով ժամանակ անցունեն և յաջորդ շոգենաւով իրենց ճամբորդութիւնը շարունակել ուզեն: Առնուազն երեք անդամէ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի. Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը: Ընտանեաց համար այս զեղչն % 15 է: Երթ ու դարձի տոմսակք մինչեւ վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչեւ Յուլիսի ընթացքը գտնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են:

Ծանօթ. — Խտիւիէ ընկերութեան կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն ամէն ուրբաթ Սուեզէն ելնելով, շաբաթը մէկ անգամ Եամպու, Ճիտտէ և Սուաքիմ, և տասնեհինգ օրն անգամ մը Մըսավա, Հօտէյտա, և Ատէնի ծովածոցին մէջ, Թաճուրա, Զէյլա, Պարպարա և Ատէնի նաւահանգիստները կը հանդիպին:

ՏՕՆԱԿԱՐԳ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ Ս. ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

Հրատարակեաց
ՍԱՀԱԿ Ա. ԽԱՆՃԵԱՆ
Վարժապետ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

Այս դասագիրք՝ որ կը պարունակէ հինգ Տաղաւարաց և այլ գլխաւոր տօնից եկեղեցական երգեցողութիւնքն իրենց կարգաւ ու կանոնով, գեղեցիկ տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է Գավաֆեան տպարանէն ի պէտս դպրաց և երգեցիկ մանկտւոյն:

Փափաքելի է որ Պատ. Խնամակալք և Երաժիշտ դասատուք ազգային վարժարանաց սոյն դասագրքէն մէկ մի օրինակ տան ստանալ իւրաքանչիւր ձայնաւոր աշակերտաց, որոց արդարեւ հարկ չէ մնացած այլ եւս այսպիսի նեղ երգոց ընդօրինակութեամբ ժամավաճառ լինելու:

Կեդրոնատեղին է Յ. Գավաֆեան գրատունն, և կը ծախուի ամէն գրավաճառաց քով, ինչպէս նաև Զարեհ Էֆ. Թորոսեանի և ջրավաճառ Յակոբ Աղա Աղամալեանի խանութներն ի Պահչէ Գաբու:

Գին 8 դահեկան

ԳՐԱՍԵՆԵԿԻ ՕՐԱՑՈՅՑ

ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

1886

Այս Օրացոյց այս տարի եւս հրատարակուած է աւելի կատարելագործեալ: Մէկ ակնարկով ցոյց կուտայ տարին, ամիսը, օրը՝ թէ հին և թէ՝ նոր տումարով, տաճկական ամիսներն և օրերը, եւրոպական, յունական և հրէական տօներն և օրերն, իւրաքանչիւրն ամեն ազգին յատուկ գրերով ու թուանշաններով:

Զարդարեան Օրացոյցը սոսկէն կախելու սահմանուած օրացոյցներու կատարելագոյնն է այժմ:

Կեդրոնատեղին է Զարդարեան վաճառատուն Սուլթան-Համամ փողոց Թիւ 14 և կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով և Զարդարեան գրատունը:

Նաև Պահչէ-Գաբու ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղաներու խանութն:

ԳԻՆ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կը վաճառէ ամէն տեսակ ընտիր թէյեր: Ամէն յաճախորդք որ դիմեն Թաւշիդ փողոց Թիւ 70 (Մըրըր Զարըի կից, աղբիւրին վերի կողմը) գոհ պիտի լինին իրենց ստացած թէյերուն թէ՛ տեսակէն և թէ՛ գնէն:

ՔԷՄՄԸՐԻԽԻ ՄՍԵՂԷՆ ԲԷԲԴՈՆ

ՈՒՏԵԼՈՑ ՀԻՒԱՆԴԱՑ ԵՒ ԱՊԱՔԻՆՈՂԱՑ ՀԱՄԱՐ

Ախորժելի համ և հոտ ունի, դիւրաւ կը լուծուի և մանաւանդ ամենազգու դարման է ստամոքսի տկարութենէ նեղուող հիւանդաց համար:

ՊԱՏՒՈՅ ՎԿԱՅԱԳԻՐ. Ոսկեայ միտալ 1885 ի Անվերսայի Համաշխարհային Ցուցահանդէսին մէջ:

Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանները

Բերա, Բրիտանական դեղարան — Պոլիս, Վ. Ծաննի դեղարան
» Ֆրանսական » — » Քիւչիւքեան եղբ. »

Ֆրանսայի և օտար երկիրներու ամեն հոտավաճառաց և վարսայարդարաց քով:

La VELOUTINE

Poudre de Riz spéciale
PRÉPARÉE AU BISMUTH
Par CHes FAY, Parfumeur
PARIS — 9, Rue de la Paix, 9 — PARIS

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԿՐԱԿԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ԾԽՆԵԼՈՒԶԻ ԽՈՂՈՎԱԿԱՑ
Միակ մթերանոց Վիէննայի Բիւտ Կէպլիւրք վաճառատան կրակարանաց
ԱՏԵՂՁԱԳՈՐԾԻ ԵՒ ՀԻՍՍՆԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

Հենրիկ ԼԱՆԺ

32 Մահմուտիյէ փողոց, և
24 Բէրչեմպէ բազար Ղալաթիա
ԴԳՆՋԷ, ԶՕԽԼԱՑՈՅ ԵՒ ՄԵՏՈՒԱԾ ԵՐԿԱԹԷ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԵԱՑ
ՆՈՐԱԳՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՆՈՑ
ԽՈՀԱՆՈՑԻ ՉՄԻՆԵՆԵՐ

ԴԱՆԱԿ ԵՐԿԱԹԷ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ
[illegible]

ՆՈՐՏՏԱՅՉԷ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԻՀԱՄՊՈՒՐԿ

Յիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան:

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ
50

ԺԷՐՈՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐԸ

ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ ՄԱՔՈՒՐ ԽԱՅԾՂԱՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ
ՇՆՉՈՒԵԼՈՎ ԵՒ ՈՒՏՈՒԵԼՈՎ ԿԸ ՆԵՐԳՈՐԾԵՆ
ԸՆԴԴԷՄ
ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ԲՐՈՆՇԻԹԻ, ԴՈՒՄԻ, ՇՆՉԱՐԳԵԼԻ, ՁԱՅՆԻ ԿԸՐԿԸՐՄԱՆ, ԽՈՒՉԱԿԱՏԱՐԻ

Մեծապէս նախընտրելի են Բաքսիլներէն եւ շաքարաճասներէն, որք կը բռնաւորեն ստամոքսն առանց ազդելու շնչառութեան խողովակաց վրայ

ԺԷՐՈՏԷԼԻ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐՆ ԵՆ
ԽԱՅԾՂԱՆԻ ՄԻԱԿ ԲԱՍԹԻՅԼՆԵՐՆ

Վարձատրեալ Փարիզու 1878 Տիեզերական Արուեստահանդէսին կողմէ: Նախարարական որոշմամբ, և ըստ խորհրդոյ Առողջապահական ժողովոյ, փորձերու ենթարկուած են և Ռուսիոյ մէջ թոյլատրեալ կայսերական կառավարութեան կողմէ, ըստ հաւանութեան կայսերական բժշկական խորհրդոյ:

Իւրաքանչիւր տուփ կը պարունակէ 70 բասթիլ
[illegible]

Ա. ԺԷՐՈՏԷԼ
Դեղագործ ի Սէնդ-Մէնիուլ (Մարն)
(Պահանջել Գործարանի կնիքն)

Այս Բասթիլները ծծելու միջոցին, շնչուած օդը կ'առնու խայծղանին շոգիներն զորս ուղղակի կը տանի հիւանդութեան տեղը: Ներգործման այս մասնաւոր եղանակին եւ միանգամայն իրենց բաղադրութեան պատճառաւ է որ այդ Բասթիլներն այնքան ազդու են այն ամեն հիւանդութեանց մէջ, որոց համար խորհուրդ կը տրուի խայծղան գործածել:

Յոյժ օգտակար են ծխողներու, այն անձանց որք կը յոգնեցնեն իրենց ձայնը եւ անոնց որք իրենց աշխատութեանց մէջ գրգռիչ շոգիներ կամ փոշիներ շնչելու ենթարկեալ են: — Ֆրանսայի և օտար երկրաց մէջ, այս Բասթիլներու անհուն յաջողութիւնը կը հաստատէ իրենց անժխտելի գերազանցութիւնը:

Գլխաւոր Կեդրոնատեղին է Դեղագործական Մթերանոցն, Ղալաթիոյ մեծ փողոց, Թիւ 35 և Բերա, Դանդիւք եղբարց Բրիտանական Դեղարանը: Կը ծախուի ամեն գլխաւոր դեղավաճառաց քով:

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք [illegible] կը բանին Լիվըրբուլէ և Միջերկրականի մէջ.

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
Ումբրիա	7,000	Մալթա	3,000
Աթլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալեբբօ	3,000	Նուբիա	2,500
Պոթնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Գալլեգ	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սըրվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սքիթիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարագոսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Պարթիա	3,000		

Սըրվիա շոգենաւը, նաւապետ Բրդ., Լիվըրբուլէն աստ հասաւ և ի մօտոյ վերստին Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնիոյ ճանբով:

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ոեւէ նաւահանգստի համար:

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ
Գործակալ
Թիւ 1 Քիւչիւք Համիլի
փոստա խան Ղալաթիա

511

ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվըրբուլի, Միջերկրականի և Օտեսսայի մէջ
կանոնաւորեալ բանող

Անուանք	Թոնոլ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պըզօ
Արաբեան	2,500	Ռոճըրզ
Արգարնիա	2,500	Քռուիքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ռոպիզ
Մաքետոնիա	3,500	Մորզ
Բելճիան	2,800	Ֆօթըրկիլ

Մաքետոնիա շոգենաւն ընդհուպ պիտի ուղեւորի ի Լիվըրբուլ:

Բելճիան շոգենաւն յունուար 2ին Պաթումէն աստ կուգայ և ի մօտոյ վերստին կը մեկնի ի Պաթում:

Պըլճըն շոգենաւն յունուար 2ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի:

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար:

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց:

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

513

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
Ալլամօ	2,000	Լէբանթօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարթէլլօ	2,500
Բասսանօ	3,500	Մէլօ	2,000
Բորոտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Բրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանտօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օթթօ	2,000
Գարլօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գոմօ	2,700	Բոլդիմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բաւօրէր	1,700
Տոմինօ	1,800	Բիքօ	2,800
Էլտօ	2,600	Բիզանթօ	4,400
Էրատօ	2,600	Բլինիօ	3,200
Ֆալքօն	800	Ռոլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռոմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռոսէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիտանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	,800	Սիլվիօ	2,000
Կրոտօ	2,200	Սորէնթօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսոն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թինկէր	1,300
Հիւմպէր	1,200	Թոլէտօ	2,800
Ճինօ	2,300	Թասմանօ	3,600
Քէլսօ	2,000	Ուենօ	1600
Քոլփինօ	2,200	Զեպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Ռինալտօ շոգենաւը, նաւապետ Նիւմէն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասաւ:

Թէլլօ շոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ Պոլիս գալու համար:

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

514

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՑԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԵԱՆ

Ն. ԲԱՔՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլի և [illegible] մէջ կանոնաւորեալ բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մեօրի, որ դեկտեմբեր 30ին Մարսիլիայէն և յունվար 6ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի:

Աւգուստ շոգենաւն այսօր կը մեկնի ի Մարսիլիա:

[illegible]

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

514

N. 7.

Գաչընմագ, պաշ Թէբի, էմրագը Ծիլտի միւ‐ւիրի վէ սաչ տէօքիւլմէսի, Էմրագը մէզքիւրէ Տէլօրիէ մէրհէմինին խըթիմալը իլէ սէրիէն միւնտէֆի օլուր: Բարիստէ Գըլէրի սօգաղընտա 51 նումէրօլու քիմեակիր Մ. Տէլօրիէ վէ սաիր էճզաճը վէ բէրուքէր տիւքքեանլարընտա պուլունուր, գալըպընտան սագընմալը: Զանաղընըն ֆիյաթը 20 ղուրուշ. Եարըմ չանագընըն ֆիյաթը 12 ղուրուշ: Տէբօսաթէխսէ տէբօզիթօսու եալըզ Ղալաթա կէօմրիւկխանէսին գարշըսընտա Մ. Ձէրվաթինին մաղազասընտա տըր:

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլէ և Արեւելից մէջ.

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
Ալճէրիան	2500	Ֆավոնեան	3700
Ալզասեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իպերեան	5500
Արաբեան	3700	Իպերեան	5500
Պավարեան	6000	Իդրիան	5500
Պուլկարեան	6000	Լեսպեան	2200
Քասթելեան	800	Լիպուրնեան	2500
Սարտենեան	2000	Լիպեան	800
Տուրօ	700	Օբորթօ	700
Էճիբշըն	3700	Պերսեան	3800
Ֆալիեան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալերնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Ալճէրեան շոգենաւը, նաւապետ Լաուրանսոն, այսօր Լիվըրբուլէն աստ հասաւ:

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալթար, Պ. Պ. Ֆարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Ռ. Լ. Վալման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քասիբըրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոքորտաթօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ռէյթըլ և ընկ.

512

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվըրբուլի և Միջերկրականի մէջ բանող
շոգենաւք

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
Քանոբուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նեֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սեսոստրիս	3250	Ատլանթիք	1700
Թիպս	3250	Լոթիւս	800
Մեմֆիս	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեկիլ	700
Սֆինքս	3000		

Սֆինքս շոգենաւը, նաւապետ Քրուք, Լիվըրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով:

Թիպս շոգենաւը, նաւապետ Տըֆֆի, յունվար 9ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով:

Դիմել առ Ճ. Թ. ՈՒԻԹԸԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանճըգ փողոց,
Ուիթթըլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

515

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբերի (Ն. Տ.) 1885, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	0	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Կ. Պոլիս	6 17	6 50	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11	—	...	...	...
Գումգաբու	6 28	7 ...	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 ...	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22	...	...	...	...
Ենի-գաբու	...	...	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 4	1 10	1 45	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	8 ...	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 7	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29	...	...	...	...
Սամաթիա	...	...	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 37	7 10	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 48	7 23	8 ...	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 16	6 50	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	...	7 33	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք	...	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քիւչիւք Չէք	...	6 34	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	...	6 44	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	1 34	...	2 33	...	...	...	4 48	5 39	...	6 51	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 ...	6 55	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	1 45	...	2 44	3 20	...	...	4 59	5 50	...	7 5	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 13	7 8	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26	...	...	...	...
Սամաթիա	6 17	7 12	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	6 08	6 42	...	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	6 22	7 17	7 46	...	8 47	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47	...	...	...	...	...
Ենի-գաբու	6 25	7 20	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 ...	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...	...	...	...	...
Գումգաբու	6 30	7 25	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 1	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40	...	...	...	...
Կ. Պոլիս	6 39	7 34	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 3	7 50	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց միջեւ: Ուրբաթ և Կիրակի օրերն Թիւ 20 կառախումբը կանգ պիտի առնու ի Ֆլօրիա: